

SLOVANSKÁ VZÁJOMNOSŤ

ᚱᚲᚲᚱᚱᚱᚱᚱᚱ ᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱᚱ
СЛОВАНСКА ВЗАИМОНОСТЬ

ROČNÍK XVIII. ČÍSLO 3 SEPTEMBER, 2018

Založil Doc.Dr. Jozef Mravík, CSc. v roku 2001

OBSAH

KORENE A TRADÍCIE

V.Hornáček: Vznik Slovenskej republiky a očakávaní	5
S.Bajaník: Na počtu slovensko-slovanským martýrom	8
P. Juza: Slováci ležiaci v kazažskej zemi	12
J. Seman: Slovenský konzul s oficierským krížom sv. Alexandra	16

PRJESTOR SLOVA

V. Mezencev: Hrdosť na naše historické a kultúrne dedičstvo	19
Manifést slovanských národů	21
Z vystúpenia na sneme SLOVANSKÁ PRAHA 2018 V.Mezenceva	23
J. Handžárik: Demokracia im už nevoní	25
Vykľulo sa šidlo z vreca	29
B. Krieger: V informačnej pasci	31

KULTÚRA V TOKU ČASU

J. Mravík: Lož a propaganda sa môžu tiež stať zbraňou	35
Matica slovenská – stopäťdesiatpäťročná	41
Knihy do pozornosti	42

ROZHOVOR

- s Milanom Augustínom: Nepestujme si komplex menejcnosti	47
---	----

ZAVJALO NÁS

Na ceste k tvorivej práci a perspektívnej politike	50
A. Novák: 25. výročie podpísania Zmluvy medzi SR a Ukajinou	51
Odhalenie činnosti mimovládnych organizácií ...	55
R. Rafaj: Zahraniční agenti	59
D. Bollová: Kto koho chce nastrašiť?	64
D. D. Kerný: Bačišin&Demeš	67

JUBILEÁ

Michal Eliáš: Jubileá v 4. štvrtroku 2018	69
---	----

SLOVANSKÁ VZÁJOMNOSŤ, ročník XVIII., číslo 3.

Vychádza štyri razy do roka

Vydáva Rada Združenia slovenskej vzájomnosti.

Výtvarný návrh obálky: Ladon©

Predseda redakčnej rady: Ing. Edita Dürrerová ,

šéfredaktor: Július Handžárik

Adresa redakcie: Dobšinského 16, 811 05 Bratislava,

e-mail: zsv@mail.t-com.sk, www.ozzsv.sk

ISSN 1335-9010, evidenčné číslo: MK SR EV1234/08. Vyšlo v septembri 2018.

KORENE A TRADÍCIE

Vznik Slovenskej republiky a očakávaní

V rámci pripomínania si „osmičkových výročí“ prebieha na Slovensku anketa, v ktorej sa k téme vyjadrujú významné osobnosti z obdobia zápasu o samostatnosť Slovenskej republiky. Jednou z takýchto osobností je akademický maliar Viliam Hornáček, zakladateľ a predseda Spoločnosti slovenskej inteligencie KORENE. V tomto príspevku uvádzame jeho pohľad na predmetné dramatické udalosti a jeho očakávania do budúcnosti.

- redakcia-

Čo pre Vás znamenal vznik samostatnej SR 1. 1. 1993?

Slovenský národ - žijúci na exponovanej križovatke civilizácií, kultúrnych a obchodných ciest a bojisku nielen európskych mocenských záujmov – tvoril svoje dejiny na ostrí hrany medzi bytím a nebytím. Pričom významné a osudové udalosti často uskutočňoval doslova „v hodine dvanástej“. Preto Slováci väčšinu svojej tvorivej energie museli vložiť do zápasu o holé prežitie. O to cennejší je historický fakt, že sme jediným národom v Európe, ktorý si po vyše tisícročí dokázal – navyše kultúrnym a ústavným spôsobom – obnoviť vlastnú štátnu samostatnosť a zvrchovanosť.

Pre celú generáciu, pre všetkých, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na najzásadnejšej vývojovej transformácii – premene neslobodného objektu na slobodný subjekt medzinárodného práva – je výnimočnou poctou, že to mohli byť oni, kto zavíšil stáročný zápas o rovnoprávnosť svojho národa a naplnil zmysel slovenských dejín. Taký výnimočný výkon zaväzuje! Nás aj našich pokračovateľov.

Mnohí z nás tým zároveň naplnili aj zmysel svojho osobného života, lebo na čelo národných síl do prvej línie sa s vlastným reálnym perspektívnym programom postavila aj Spoločnosť

slovenskej inteligencie KORENE, ktorú som spoločne s významnými osobnosťami založil na jar 1990 a som jej predsedom. Podstatná časť nášho programu je síce naplnená, ale problémov na riešenie neubúda...

Vytvorenie novej skutočnosti - navyše takej významnej hodnoty akou je pre národ vlastný štát – je vždy predovšetkým výzva, pretože najmä v tejto oblasti viac než inde platí, že udržať si dosiahnuté, býva niekedy ešte ťažšie ako to získať. Na to treba doslova celonárodnú spoluprácu a úsilie.

Z tohto poznania vyplýva, že našou konštantou a trvalou prioritou musí byť sústavné a všestranné upevňovanie slovenskej štátnosti, najmä posilňovaním vnútornej integrity slovenskej spoločnosti ako politického národa, budovanie všetkých foriem vnútornej bezpečnosti a tiež medzinárodnej autority SR ako suverénneho štátu...Že takáto práca sa fakticky nikdy nekončí? Kiež by sa nikdy nekončila!

Naplnila samostatná slovenská štátnosť Vaše očakávania a čo jej želáte do ďalších rokov?

Naplniť očakávania maximalistu, navyše viazaného pracovným heslom našich združení inteligencie Náročnosť, Kritickosť, Tvorivosť, je zrejme nemožné. A politika – vraj – je umením možného...

Pri každom našom konaní si však musíme uvedomovať, že vlastnú štátnu samostatnosť sme obnovili preto, aby sme slobodne a zvrchovane rozhodovali o sebe a nie, aby nám znova rozkazovali cudzí!

Štát, jeho forma či režim sú iba prostriedky na presadenie záujmov a dosiahnutie cieľov národa. Štát, jeho orgány a jeho predstavitelia majú slúžiť národu. Najmä jeho bezpečnosti a prosperite, ako podmienkam ďalšieho rastu a rozvoja. To je podstata a zmysel štátu. Čoho sme svedkami dnes?

Ústava SR hovorí, že „*Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.*“ Je to pravda? Boli sme – sľubmi aj tlakmi – vmanipulovaní do tzv. europrocesov a po rozpačitých aj značne pochybných referendách nás „naši reprezentanti“ vtiahli do hry, ktorej zmyslom je oslabovanie národných štátov a posilňovanie tzv. nadnárodných centier moci. Výsledok? Brusel nás začína

vydierať, vyhrážať sa a priamo nám diktovať. Pritom bez ohľadu na našu vôľu a naše životné záujmy! To sme touto - ďalšou z našich vonkajších integrácií - chceli dosiahnuť? Určite nie!

Vydali sme sa opačným – a aj protiústavným – smerom, čo môže viesť k zmareniu stáročného úsilia všetkých generácií Slovákov a zničeniu výsledkov ich tvorivej práce.

Aby štát mohol plniť svoje úlohy v živote národa, musí byť funkčný. Funkčný znamená, že nie cudzinci, ale tí, čo ho tvoria ako občania budú zvrchovane rozhodovať o svojich veciach, vzťahoch a záujmoch. To však v súčasnej SR platí čím ďalej menej. Mohli a mali sme sa konečne poučiť z vlastných dejín. Aj na dopadoch tzv. brežnevskej doktríny obmedzenej suverenity. Nestačilo nám?!

Objektívne možno konštatovať, že – napríklad oproti našim susedom – sme až o toľko horšie nedopadli. Treba tiež pripomenúť, že za jednu generáciu v nových, úplne zmenených a ešte nami nevyskúšaných podmienkach – zázraky očakávať nemožno! Mnohé sme však zvládli nad očakávanie. To nech nás naplňa nádejou aj motiváciou do ďalších zápasov!

V tomto zmysle „kritického optimizmu“ úprimne prajem súčasnému štátu slovenského národa, aby sa v partnerskej spolupráci na spoločný prospech spojili všetky tvorivé sily slovenskej spoločnosti, vytvorili si konečne vlastnú strategickú koncepciu svojho národnoštátneho života a začali ju naplňať skutkami. To je jediná správna cesta k slobode a čo najmenšej závislosti od cudzích a jediný spôsob ľudsky dôstojného národného aj osobného života. A motivácia?

Čo ako kriticky budeme súčasný stav nášho štátu hodnotiť, musíme si uvedomiť, že také priaznivé podmienky na národnú sebarealizáciu sme ešte v dejinách nemali. A hoci to všetci dobre vieme, zdá sa, že predsa len treba - sebakriticky do vlastných radov-pripomenúť a zdôrazniť úlohu inteligencie, ktorá je v procese obrody každého národa prvotná, hlavná a nezastupiteľná. Zlyhanie na vlastnom projekte dejiny netolerujú a ešte nikdy nikomu to neodpustili!

Na poctu slovensko-slovanským martýrom Stanislav Bajaník

***Motto: Nebojte sa chlapci cisárskeho hladu, však sa pri
Prešporku žítka zelenajú ...***

(P. Držka, Bublincov vrch na Kopaniciach, z piesne z I.
svetovej vojny 1914-1918).

Keď v roku 1914 rukovali Slováci do bojov za Rakúsko-Uhorsko, Horehronci ich vypevádzali clivou piesňou: Kamaráti, bratia, pomaly sa tratia V tejto kataklizme padlo aj státisíce Srbov, Rusov, Chorvátov, Čiernohorcov, Čechov, Slovincov, Poliakov, Ukrajincov, Slovákov ... teda Slovanov, státisíce bolo zranených Keďže je to téma vedecky prebádaná a zdokumentovaná, my si všimneme udalosti, ktoré sa týkajú našich predkov – Slovákov v súvislosti so slovensko-slovanskými historickými vzťahmi.

Pamätný Kragujevac – 1918

Reminiscencia účastníka

Ak bych sa nevrátil, keď som už na tom,/ čo som zgzdoval –
nechávam bratom .../Azda dorastú, tí žiaľ váš skoja ... / dobre sa
majte, mamička moja.

Prsteň, ten si vy odložte sami,/ a už len pozdravte na všetky
strany/ ... za mojou čiapočkou zelená chvoja .../ dobre sa majte
mamička moja. Martin Rázus

Aj trenčiansky 71. peší pluk Slovákov zaznamenal viac úspechov. Už v roku 1917 sa Slováci búrili bojovať proti Rusom a Srbom. Bránil sa bojovať proti slovanským bratom. Mnohí preto dezertovali. (Smutnú obdobu sme zažili po r. 1999, keď Slováci zo Srbska museli narukovať proti Slovákom v Chorvátsku. Dnes ich hroby „zdobia“ balkánske slovenské cintoríny). Slovania si v maďarskom „žalári národov“ zažili svoje ... Dňa 20.mája 1918 vypukla vzbura vo Viedni, keď sa vzbúrenci opreli o májový manifest z Liptovského Mikuláša, kde slovenskí vlastenci žiadali „skončenie vojny, slobodu slovenskému národu a samostatnosť“. V týchto mesiacoch sa konali rakúsko-uhorské-slovenské vzbury aj v Komárne, Rimavskej Sobotě, Lučenci, Veľkej Kubrej, Bratislave ... Predchádzalo to

najvýznamnejšej aj najtragickejšej vzbure Slovákov v I. svetovej vojne v srbskom Kragujevaci, keď odmietali vojaci – Slováci - odísť na taliansky front.

Začiatkom júna 1918 sa tu v krčmičkách spievali slovenské piesne, zbratania so Srbmi, čo si, pravda všimli agenti /Hubert Jindra, Artur Marx/. Vzbúrenci sa vrátili z bojov z Ruska a viedol ich V. Kobilík. Dňa 3. júna sa vzbúrenci – 71. peší pluk – ocitli za mrežami. Bola to najväčšia a najvýznamnejšia vzbura Slovákov v I. svetovej vojne. Spomeňme si na 52 príslušníkov náhradného tzv. trenčianskeho drotárskeho pluku postavených pred súd, z čoho bolo štyridsať štyri Slovákov v Srbsku 21. júna 1918 popravených. (Pavol Šalaga z Vrútok, Adam Daniš z Kolárovic, Viktor Kolibík z Dlhého Poľa, Ondrej Baláž z Považského Chlmca, Ondrej Smrtník z Považskej Bystrice, Martin Riljak z Hornej Marikovej, Ondrej Jariabka z Čremošného, Štefan Rác z Kubrej-Trenčína, Alfonz Gál z Kolárovic, Štefan Radzo z Hruštína, František Ďurkáč z Korne pri Čadci, Dionýz Petruš z Horného Jasenia (Turčianske Jaseno), Jozef Čuraj z Veľkej Diviny, Pavol Kleniar z Krupiny, Ján Fabo z Kubrej – Trenčína, Ján Hudec z Riečnice, Jozef Žoviak z Riečnice, Alojz Šeliga z Bolešova, Karol Miklušičák z Námestova, Alojz Vojar zo Zákopčia, Gregor Dvorský z Krásnej Vsi, Peter Platoš zo Zákopčia, Matej Frniak (Bella) z Belej pri Varíne, Jozef Laško z Petrovej Lehoty, Pavol Kubica zo Zborova nad Bystricou, Vincent Čimbora z Krásna, Jozef Hotko z Hornej Súče, Ján Križan z Chocholnej-Veľčíc, Ján Gorh z Uhrovca, Valent Miko z Udiče, Adam Bičánek z Olešnej, Ján Kašper zo Skleného, Jozef Hojdík z Papradna, Martin Kulišek zo Štiavnika, Martin Cingel z Terchovej, Štefan Sokolík zo Štiavnika, Vincent Rakovan zo Štiavnika, Ján Pittner z Trenčianskych Teplíc, Štefan Bednárík z Beckova, Štefan Snovák z Vaňovky – Hruštína, Ján Slezák z Kunova, Ondrej Brveník z Kral'ovian, Ondrej Kiss (Kráľ) z Krpelian, Anton Mikuš z Rybian.

Posledná ich vôľa napísať domov listy im bola splnená. Srbské mesto Kragujevac plakalo, modlilo sa za ich osud, bdelo pri spoločnom hromadnom hrobe. Odsúdení kričali, že za „nami idú ďalší Slovania, Srbi, ktorí nás pomstia.“ Tak sa i stalo. Srbi podľa ich pravoslávnych zvyklostí plačúc a spievajúc zádušné piesne posypali hroby popravených Slovákov zrnom pšenice a zapálili sviečky Bolo a je to na tzv. Stanovljanovskom poli v Kragujevaci.

Úsilie Andreja Hlinku a nitrianskych matičiarov

V roku 1920 navrhoval A. Hlinka postaviť popraveným pamätník, čo sa stalo v roku 1924 (27.-28.septembra) Podporil to aj srbský generál Ž. Terzibašči, a to za účasti trenčianskeho župana J. Országa, S. Zocha, K. Štúra, L. Hurbanovej zo srbsko-slovenskej Starej Pazovy, manželky brata M.R. Štefánika Igora, inakšie prvého slovenského poslanca v Srbskom parlamente po r. 1920, ktorému dovolili prehovoriť po slovensky, L. Mičátek z Nového Sadu. Slovenská filmová dramaturgia v Novom sade (J. Makan, V.D. Tapalagová a iní) po 70 rokoch spracovali o udalosti dokumentárny film. Mená padlých Slovákov boli na pomníku písané českou gramatikou (keďže všetko vtedy riešila Praha). Trvalo to až do roku 2002, kedy vďaka spisovateľovi E. Zrubcovi, D. Pechočiakovi, matičiarom z Nitry, austrálskemu Slovákovi V. Vondrovi s podporou MS, sa podarilo mená zrekonštruovať a poslovenčiť. V Srbsku sú tri takéto významné miesta martýrov – Kragujevac, Báčsky Petrovec, kde v r. 1944 popravili maďarskí fašisti sedem mladých Slovákov, ktorí podpálili tamjšiu fabriku na konope, aby zabránili takmer 1000 zamestnancom povinný vstup do maďarskej fašistickej strany. Pomníky existujú doposiaľ ... Možno by sa patrilo poďakovať pamätnou tabuľou A. Hlinkovi za jeho nezištný a historický slovensko-slovanský krok. Na odhalenie pamätníka sem prišiel z ČSR osobitný vlak. Tretí pamätník je v Kovačici – martýrovi, prvému predsedovi MS v Juhoslávii Dr. Jankovi Bulíkovi, vernému Slovanovi, ktorého maďarskí fašisti v r. 1942 odviekli do Mauthausenu, kde ho nechali zomrieť strašnou smrťou - dali ho roztrhať psom.

Legendárna Piava

Niet vari stredoeurópskeho národa, ktorého vojaci by sa tu neocitli, najmä v r. 1918 na tzv. talianskom fronte. Boli medzi nimi aj Slováci, Srbi, Chorváti, Slováci z Vojvodiny, z Rumunska i Maďarska a i. Príslušníci najmä 48, 76. pluku, 71.trenčianskeho, 72. prešporského, nasadení najmä v oblasti Ponte di Piava, Folline v Taliansku. V oblasti Piavy zahynulo cca 70000 Slovákov a našich balkánskych krajanov, o.i. aj česko-slovenských legionárov. V júni 1918 padli Slováci a Slovania takmer v desiatich dnešných mestských lokalitách talianskej Piavy, najintenzívnejšie v Santa Dona di Piave, kde je i pamätník a múzeum. Taliani sa doma vyznali, rakúsko-uhorská armáda menej. Odtiaľto dokonca chodila domov „povinná pošta – karta“ vojakov v nemeckej, českej, maďarskej, talianskej, španielskej reči: „Som zdravý a darí sa mi dobre“. Na

mnohých miestach – pomníkoch niet o Slovákoch, Čechoch a Slovanoch uvedené ani slovo. Z iniciatívy autora tohto príspevku a V.D. Tapalagovej, Matica slovenská v r. 2008 odhalila padlým Slovákom na Piave pamätnú tabuľu v Ponte di Piave a v r. 2010 vo Folline. Veľvyslanectvo SR odhalilo v roku 2017 pamätnú tabuľu v Monte di Grappa vo výške 1770 m n.m. v Alpách na tamojšom cintoríne, kde malo spoluúčať aj Združenie slovanskej vzájomnosti. Paradoxom ostalo do tejto doby, že Slovensko nedokázalo odhaliť ani jednu pamätnú tabuľu padlým Slovákom, ba prvé dve tabule darovala kamenárska firma Bartoš z Báčskeho Petrovca (ich starý otec na Piave zahynul), keďže Ministerstvo obrany SR túto matičnú iniciatívu odmietlo! Dnes máme po celom Slovensku aj v slovenskom zahraničí pamätne tabule – aj padlým Slovákom na týchto historických miestach. Zaujímavosť: keď sa Terchovci, narukovaní v 71.trenčianskom pluku vrátili roku 1918 z Piavy, vyhlásili doma „Terchovskú republiku“, čiže mali sme dve „republiky“.

Štefánikovské stopy

Na budúci rok si pripomenieme 100 rokov od tragédie M.R. Štefánika a jeho talianskeho sprievodu 4. mája 1919 v Ivanke pri Dunaji. Opakovať ruský, srbský, rumunský, taliansky, francúzsky, americký, ukrajinský dotyk M.R. Štefánika a česko-slovenských légii počas I. sv. vojny by bolo dúchaním do známych skutočností.

Len dva slovenské historické fenomény majú širokospektrálny svetový dosah: cyrilo-metodská a štefánikovská téma. Štefánikovské svetové stopy sa viažu nielen na Slovensko, ale i na viac, dnes už samostatných štátov. Spomeniem len, že na jeho prítomnosť si spomína Petrohrad, Moskva i Kyjev. Má svoj pomník v Prahe, pamätnú tabuľu v centre Bukurešti, spolu s légiami v strede Ríma, v Užhorode. Samozrejme vo francúzskom Pullhan, v Paríži má ulicu, v Kanade po ňom pomenovali po r. 1920 slovenskú osadu – Bradlo, najkrajší pomník sa nachádza vďaka Slovenskej lige v Amerike v Clevelande. Jeho bustu sme v r. 2008-2010 darovali do Srbska, Maďarska, na Ukrajinu. A nielen tam. O Slovensku nehovoriac ...

Na margo

Martýrstvo, svedok utrpenia Slovákov v I. svetovej vojne, má pravda viacero podôb. Pokúsili sme sa upozorniť na tie najdôležitejšie. Aspoň z hľadiska zásluh a slovenských dejín I. svetovej vojny. V marcovom tohtoročnom čísle časopisu Slovenská vzájomnosť sme upozornili na slovenské zásluhy česko-slovenských

legionárov už v r. 1914 v boji o autonómiu v budúcom Česko-Slovensku, na pôde Ruska /J. Džavík a kol. /

Združenie slovenskej vzájomnosti takmer päť rokov šíri tieto témy po slovenských školách na Slovensku i v slovenskom zahraničí vďaka podpore bývalého predsedu J. Mravíka, terajšej predsedníčke E. Dürrerovej, vo výchovno-vzdelávacích aktivitách autora tohto príspevku. Aj to je náš vklad do pamäti Slovákov a Slovanov o historických zásluhách v dejinách i súčasnosti Európy a sveta.

Slováci ležiaci v kazašskej zemi

Peter Juza

Poznanie osudov vojenských a iných zajatcov, ktorí po druhej svetovej vojne a po Veľkej vlasteneckej vojne boli, na základe dnes nejasných, ale dobovo pochopiteľných pravidiel umiestnení v táboroch na dnešnom území Kazachstanu, má nielen politický, ale zrejme – a najmä – ľudský a humanitárny rozmer. Navyše ak medzi väzňami boli aj Slováci.....

V súlade s Výnosom prezidenta Kazachstanu № 3443 zo dňa 5. apríla 1997 si Kazachstan každoročne 31. mája pripomína „Deň obetí politických represii“. Nebolo tomu inak ani tohto roku.

Na území dnešného Kazachstanu bolo v rokoch 1941 – 1950 niekoľko táborov pre vojenských zajatcov a internované osoby[1]. Konkrétne išlo o zariadenia: Pachta-Aralskij, Balchašskij, Džezganzanskij (tábory č. 39 a 502), Alma-Atinskij, Ust'-Kamenogorskij, Spasskij, Aktjubinskij, Gurevskij, Akmolinskij a Leningorodskij (tábor č.347 a č. 528) a Kantaganskij a Kyzyl-Ordinskij tábor.

Z celkového počtu sa 4 tábory nachádzali v oblasti stredného Kazachstanu, krajiny, ktorá je dnes jednou z rozhodujúcich krajín Strednej Ázie.

Konkrétne ide o nasledujúce tábory, ktoré boli súčasťou systému (súostrovia) GULAG: tábor č. 99 v Spasskom (1941 – 1950), tábor č.

502 v Džezganzane (*jar – jeseň 1945*), Balchaškij tábor č.37 (*1945 – 1948*) a Džezganzanskij tábor č. 39 (*1945 – 1948*).

Zriadenie táborov pre vojnových zajatcov a internované osoby v strednom Kazachstane malo niekoľko dôvodov. *Prvý dôvod* – dnešný Kazachstan sa stal surovinovou a metalurgickou základňou vojenského priemyslu Sovietskeho zväzu počas Veľkej vlasteneckej vojny. Bolo potrebné zvýšiť objem ťažby uhlia v baniach v okolí Karagandy a tiež zvýšiť objem metalurgickej produkcie na Balchaši a v Džezgazgane.

Nehľadiac na to, že bol k dispozícii nemalý počet (*vynútených*) presídlencov, politických väzňov a špeciálne mobilizovaných baníkov a hutníkov, narastajúce potreby vojenského priemyslu pre potreby frontu už nebolo možné zabezpečovať s týmto kontingentom.

Lacná pracovná sila

Práve deficit lacnej pracovnej sily mali kompenzovať vojenski zajatci a internované osoby. *Druhým* – a nemenej dôležitým – *dôvodom* bol fakt, že sovietsky systém mal skúsenosť s organizovaním podobných táborov na území Kazachstanu (*kde kazašskí súdruhovia nesklamali*) zhruba desať rokov pred vypuknutím druhej svetovej vojny. Na území dnešného Kazachstanu sa nachádzali tri najväčšie tábory v štruktúre *GULAGov*: **A.L.Ž.I.P.** (*Акмолинский лагерь жен изменников Родины – Akmolinský tábor manželiek zradcov vlasti*), **Степлаг** (*Степной лагерь – Stepný tábor*) a **Карлаг** (*Карагандинский лагерь – Karagandský tábor*), ktoré poznamenali osudy asi 5 miliónov ľudí. Len spomenutý tábor Karlag NKVD, ako to vo svojej štúdii uvádza sovietsky historik A.M. Šubin[2], sa rozprestieral na ploche 1 780 hektárov a mal vypracovaný vlastný výrobný systém, štruktúru ochrany a dokonca aj vlastný spôsob zdravotnickej starostlivosti osôb internovaných v táboroch.

Karlag ako vzor

Karlag sa stal „*vzorom*“ pre organizáciu nových táborov vznikajúcich na území Kazachstanu pre vojenských zajatcov a internované osoby. Najväčším táborom v Kazachstane sa postupne stal tábor č. 99 „*Spasskij*“ (*Спасский*), cez brány ktorého ešte v roku 1950 prešlo 66 160 vojenských zajatcov a internovaných (*iné údaje hovoria o 66.746 väzňoch*). Z tohto počtu bolo (*podľa dobových archíválií*) 29 777 Nemcov, 22 225 Japoncov, 6 740 Rumunov, 1 633 Rakúšanov, 1 208 Poliakov, 1 139 Maďarov, 1 088 Talianov a aj

581 osôb z Československa (*ako hovorili pracovníci múzea: „... niekedy je ťažké rozlíšiť, kto bol Slováčok a kto Čech, pretože na registračných kartičkách je jednoducho uvedené „Čechoslovák“*).

Tábor č. 99 „*Spasskij*“ zriadili hneď na začiatku vojny rozhodnutím námestníka národného komisára vnútorných vecí ZSSR V. Černyšova z 24. júna 1941; tábor vznikol v podstate na báze Spasského oddelenia Karlagu NKVD. Bol 45 kilometrov od Karagandy v priestore vtedajšieho *Spasského kombinátu na zušľachtovanie medi*.

Neskôr sa vytvorila nová štruktúra tohto tábora. Na základe rozhodnutia náčelníka Spasského tábora zo dňa 16. septembra 1942, bolo vytvorených 13 štruktúrnych oddelení: *kancelária, operatívne oddelenie, politické oddelenie, hospodárske a evidenčné oddelenie, ústredný sklad, finančný odbor, výrobná skupina, sanitárna sekcia, poliklinika, hygienická služba, požiarna služba, ale aj dve výrobné oddelenia a oddelenie pre invalidov*.

Toto rozdelenie pretrvalo prakticky počas celej existencie tábora. Po príchode „*nových*“ vojenských zajatcov sa konala ich povinná administratívno-technická registrácia. Následne sa zoznámili s denným poriadkom (*07.00 budíček, 07.00 – 07.25 ranná hygiena, 07.25 – 08.00 ranný rozvod, 08.00 – 09.00 raňajky, 09.40 – 14.00 práca, 14.00 – 15.00 obed, 15.00 – 19.40 práca, 19.40 – 20.40 večera, 20.40 – 22.30 osobné voľno, 22.30 – 23.00 večerná previerka, 23.00 večierka*).

V súlade s „*Inštrukciou o pravidlách pobytu vojenských zajatcov v táboroch NKVD*“ zo 7. augusta 1941, sa vojenski zajatci mohli voľne pohybovať v rámci tábora a taktiež navštevovať (*podľa vlastného uváženia*) kultúrne podujatia, samozrejme – v oficiálne určenom čase.

Do konca roku 1944 Spasskij tábor tvorilo jedno oddelenie, no potom sa začalo rozširovanie kapacít – vznikali samostatné oddelenia prakticky po celej Karagandskej oblasti: v meste Temirtau, obciach Saraň, Dubovka, Kok-Uzek, Fedorovka... , pri šachtách Kostneko, Kirov... (*podtábory č. 20,26, 31, 22/43...*).

Územný a kapacitný vrchol dosiahol Spasskij tábor na prelome rokov 1948/1949. Išlo o 24 táborových podštruktúr, kde bolo internovaných takmer 30 000 ľudí – vojenských zajatcov a internovaných osôb. Pritom vojenski zajatci bol umiestňovaní oddelene od internovaných osôb.

Nešťastní Slováci

Ak sa znova spoliehame na archívne zdroje (*a na čo iné?*), tak v dobových dokumentoch sa hovorí o 21 Slovákov a Čechov, ktorí boli internovaní v Spasskom tábore č. 99.

Po uzatvorení tábora v lete 1950 bolo celkom repatriovaných 42 527 vojenských zajatcov a internovaných osôb.

Posledný väznený Slovak – Juraj Krevec (*nar. 1904*) bol zo Spasského tábora repatriovaný 8. mája 1947.

Celkom 7 765 vojenských zajatcov a internovaných v Spasskom zomrelo a boli pochovaní v rôznych hromadných hrobách na území dnešnej Karagandskej oblasti, z nich bolo 42 Slovákov.

Najmladší, Franc Cebe, ktorý zomrel 21. augusta 1945 mal len 18 rokov. Najstarší Fedor Kostelník (*zomrel 23. septembra 1945*) mal 44 rokov.[3]

Už od čias rímskeho práva platí, že všetci ľudia sú „*slušní*“ a iba časť ľudí je „*neslušných*“. Myslím si, že v kazašskej zemi ležia *čestní a slušní muži*, ktorých zomlel mlynček naštartovaný Gruzíncom J. V. Stalinom.

Ak budete mať cestu do Kazachstanu, určite zájdite do Karagandy a navštívte komplex v Spasskom.

Ležia tam aj naši....

Autor je vysokoškolský učiteľ

Poznámky autora:

1.Text bol spracovaný na základe láskavej pomoci a podkladov *Štátneho archívu Karagandskej oblasti v Karagande*

2.ШУБИ , А. М: *Карлаг в 40-х годах*, In.: Советские архивы, 1990, No. 6, с. 30

3.Bližšie pozri:

https://www.mzv.sk/web/astana/detail/-/asset_publisher/bZtjMy3iNwbo/content/velvyslanec-polozil-kyticu-krvetov-k-pamatniku-slovakov-obeti-stalinskych-represii/10182?p_p_auth=YLJJdORj&_101_INSTANCE_bZtjMy3iNwbo_redirect=%2Fweb%2Fastana%2Fspravy%3Fstrana%3D9

Slovenský konzul s oficierskym krížom sv. Alexandra Ján Seman

Samuel Jaroslav Zachej - významná osobnosť slovenského národného hnutia v čase vrcholiaceho maďarizačného útlaku, zástanca myšlienky všeslovanskej vzájomnosti, zakladateľ novodobých slovensko-bulharských vzťahov, aktívny korešpondent a informátor Slovákov o spoločensko-politických udalostiach v Bulharsku, sa výrazne zapísal nielen do dejín slovenského, ale aj bulharského národa.

Samuel Jaroslav Zachej sa narodil 31. marca 1841 v obci Bystrá pri Brezne. Základné vzdelanie nadobudol v rodnej obci, v Banskej Štiavnici potom absolvoval prvé tri roky gymnázia, odkiaľ odišiel dokončiť gymnaziálne štúdiá do Banskej Bystrice. Tu sa z neho stáva vnímavý a literárne talentovaný študent, čo mu otvorilo cestu k banskobystrickému biskupovi Štefanovi Moysesovi. Ten ho posielal na univerzitu do Budapešti, kde vtedy mali slovenskí bohoslovci literárnu školu. Počas dvojročného štúdia v Pešti sa stretáva s významnými slovenskými národovcami, ako boli J. Francisci, V.P. Tóth, ktorí na neho mali výrazný vplyv. Univerzitu v Budapešti však po dvoch rokoch dobrovoľne opúšťa pre odmietanie teroru proti Nemaďarom a zapisuje sa na štúdium histórie a filológie vo Viedni. Tu sa stretáva so slávnym profesorom a slavistom F. Miklošičom, ktorý mu pomáha získať štipendium na dokončenie štúdia. Veľký vplyv však mal na Zacheja M.F. Rajevský, hlásateľ myšlienky všeslovanskej vzájomnosti.

Po skončení univerzity vo Viedni odchádza opäť do Pešti, kde sa stáva členom redakčnej rady Pešťbudínskych vedomostí pod pseudonymom Jaroslav Dumbiersky. Ešte počas štúdia v Pešti sa usiluje spolu s ďalšími Slovákami o založenie slovenského katolíckeho gymnázia, a keď sa v roku 1869 ich snahy uskutočnia a vzniká gymnázium v Kláštore pod Znievom, stáva sa jedným z jeho profesorov. Naplno sa venuje osvetovej činnosti, zakladá spolky, organizuje slávnosti, výlety, nacvičuje divadlá, prednáša, publikuje. Počas jeho pôsobenia na slovenskom katolíckom gymnázium v Kláštore pod Znievom píše aj pre noviny Národný hlásnik a beletristický časopis Orol.

Zniev a jeho okolie sa stáva hlboko uvedomelým a vzdelaným, čo vyvolalo strach medzi maďarskými úradmi. Výsledkom je množstvo útokov na Zacheja a obvinení. Vďaka podpore žiakov a občanov však svoju prácu vykonával aj naďalej a toto obdobie svojho života považoval sa najšťastnejšie a najplodnejšie.

Zachej patril k najvýznamnejším publicistom v období maďarizačného útlaku. Vo väčšine svojich článkov sa venoval obrane prirodzených práv slovenského národa, vnútropolitickým problémom Uhorska, otázkam slovenského národnooslobodzovacieho hnutia a nevyriešeným národnostným a sociálnym problémom na Balkáne, najmä v Bulharsku.

V roku 1874 Znievske gymnázium maďarská vláda násilne zatvorila. Zachej sa ocitá pred existenčnou otázkou. Najprv bol rozhodnutý odísť do Ruska, v ktorom videl pisateľské útočisko, kde by mohol pokračovať vo svojom boji za národné práva Slovákov. Bohužiaľ, vtedajšia politicko-spoločenská situácia, sprevádzaná narastajúcim maďarským útlakom a umlčovaním všetkého slovenského, prinútila nakoniec Zacheja k odchodu do cudziny. V roku 1876 ešte začal vydávať ľudovovýchovný mesačník Zora, ktorý bol zameraný najmä na dejiny Veľkej Moravy a Slovákov, ale pre prekážky od maďarských úradov bolo jeho vydávanie po roku zastavené. V roku 1878 opúšťa svoju vlasť a novým domovom sa mu až do smrti stáva Balkán. Prvým útočiskom mu bolo Rumunsko, kde bol jedným z iniciátorov idey založenia spolku Slovenskej družiny v Bukurešti. Tá reálne vznikla 31. januára 1884. Pre isté nezhody so svojim švagrom G. Polónym odišiel na jar 1880 na pozvanie druhého švagra Jozefa Capka do Sofie, kde sa pokúsil uplatniť v podnikaní. Obchod však nebola jeho jediná činnosť, ktorej sa venoval. V máji 1880 bol založený spolok *Slavjanska beseda*. Zachej bol jedným z iniciátorov jej založenia a s malými prestávkami tiež vykonával funkciu podpredsedu až do svojej smrti. V rokoch 1909-1912 predniesol na pôde spolku štyri prednášky o histórii a aktuálnej a situácii Slovákov, ktoré potom v roku 1912 vyšli v Sofii aj knižne pod názvom: *Slovacite. Tachnoto minalo i nastojašte*. Zachejovým cieľom bolo oboznámiť Bulharov so slovenským národom a pomáhať najmä s úradnými záležitosťami tým tisícikam krajanov, ktorí sa za tzv. sťahovania Slovákov na Dolnú zem rozhodli presídliť do „prázdnych oblastí“ Bulharska. Pre svoju skromnosť, učenosť a presvedčenie sa stal miláčikom sofijských mešťanov a dobré meno mal nielen na ministerstvách, ale aj u cisára Ferdinanda. Pre pomoc

a prácu, ktorú vykonával medzi slovenskými prisťahovalcami, bol nazvaný slovenským konzulom.

Aj keď vo svojom životopise píše, že svoj život vidí ako premárnený a nevyužitý, v skutočnosti bol hlavnou postavou vzniku a prehlbovania slovensko-bulharských vzťahov. Bol skutočne veľkým a váženým Slovákom v Sofii, o čom svedčí aj ohlas bulharských novín k Zachejovmu sedemdesiatročnému jubileu. Na jeho počesť sa konala v Bulharsku veľká slávnosť, pričom mu osobne prišli zablahoželať také osobnosti ako minister Stefan Bobčev, spisovateľ Ivan Vazov, ale aj ďalší významní činitelia. Sám bulharský cár mu poslal vlastnoručne napísaný gratulačný list a kvety „za bratské utuženie vzťahov Slovákov s Bulharmi a za vynikajúci podiel pri upevňovaní všeslovanskej myšlienky“. Vyznamenali ho oficiérskym krížom sv. Alexandra. Zachej zomrel na následky choroby 4.februára 1918 v Sofii.

Samuel J. Zachej bol zástanca myšlienky všeslovanskej vzájomnosti, ostrý kritik Rakúsko-Uhorska, Nemecka aj Turecka. Bol objektívny pozorovateľ a ako zbehlý publicista podával slovenským čitateľom objektívny obraz o vtedajších politických pomeroch v Bulharsku.

In. SNN 7/2018

PRIESTOR SLOVA

Praha nadviazala na svoju tradíciu – otvorila pohostinnú náruč slovanskému svetu

Hrdosť na naše historické a kultúrne dedičstvo **Vladimír Mezencev**

Začiatkom júna sa Praha stala centrom slovanského sveta. Nebolo to však po prvýkrát. Krásavica na Vltave už pred 170 rokmi privítala účastníkov historického prvého Slovanského snemu 1848, ktorý položil základy medzinárodného slovanského hnutia. Na túto udalosť nadviazali slovanské zjazdy v Prahe v rokoch 1868, 1908, 1913 a 1998. Sú dôkazom toho, že súčasné hlavné mesto Českej republiky sa právom môže nazývať kolískou medzinárodného slovanského hnutia. Práve na počesť týchto významných výročí sa v dňoch 7.-8.júna uskutočnil medzinárodný slovanský snem SLOVANSKÁ PRAHA 2018, ktorý pripravili dve organizácie – Slovanský výbor ČR a Všeslovanský výbor.

V predvečer otvorenia snemu jeho účastníci položili kytice kvetov k pamätníku Františka Palackého na námestí, ktoré nesie jeho meno v Prahe 2 a na Slovanskom ostrove k pamätnej tabuli Ľudovíta Štúra, účastníka Slovanského snemu v roku 1848 a aj k pomníku Boženy Němcovej, významnej spisovateľky obdobia národného obrodovania v Čechách, ale veľmi dobre známej a uznávanej aj u nás na Slovensku. Občianske združenie Slavica so sídlom v Nitre pred Štúrovou pamätnou tabuľou uskutočnilo krátky, ale prítiažlivý kultúrny program. Potom sa všetci presunuli do Prahy 6 k hotelu Pyramída kde si pripomenuli výročie VII.všeslovanského zjazdu 1998, ktorý sa konal v tomto objekte. Priami účastníci informovali o tomto významnom podujatí na ktorom sa zúčastnilo takmer 500 delegátov z 11 slovanských krajín, ktorí reprezentovali 14 slovanských národov a národností. Potom si všetci prítomní pozreli jeden zo symbolov Slovanstva – lipu – ktorá má už 20 rokov a zasadili ju účastníci pražského Všeslovanského zjazdu 1998.

O tom, že to bola skutočne veľmi významná udalosť svedčí aj fakt, že VII. Všeslovanský zjazd 1998 sa uskutočnil až po vyše polstoročí od predchádzajúceho /Belehrad 1946/.

Samotný medzinárodný slovanský snem SLOVANSKÁ PRAHA 2018 sa uskutočnil 8.júna v priestoroch Ruského strediska vedy a kultúry. I keď významných hostí bolo na rokovaní skutočne dosť, žiaľ, chýbali medzi nimi pozvaní zástupcovia Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Prahe, hoci samotný objekt nášho zastupiteľského úradu sa nachádza iba niekoľko desiatok metrov od miesta snemovania. Smutné... Účastníkov snemu svojim listom pozdravil aj prezident ČR Miloš Zeman, ktorý sa v ňom prihlásil za aktívneho podporovateľa slovanskej vzájomnosti, pretože sa sám cíti byť Slovanom.

Otvárací prejav predniesol doc.RNDr.Jan Minař,DrSC., predseda Slovanského výboru ČR, teda hlavného organizátora tohto významného podujatia. Jeho slová o aktívnom podiele Prahy na šírení slovanskej vzájomnosti oficiálne od roku 1848 a zodpovednosti slovanských národov za ďalší osud ľudstva vyvolali zaujímavú diskusiu, do ktorej sa svojimi vystúpeniami zapojili politici, spisovatelia, antifašistickí bojovníci, vedci i vysokoškolskí pedagógovia... Mottom azda všetkých príhovorov bolo konštatovanie, že Slovania tvoria jednu veľkú rodinu, ktorú spájajú spoločné dejiny, kultúra, príbuzné jazyky, rodové korene. Dejiny neraz dokázali, že iba jednotní Slovania môžu efektívne reagovať na akékoľvek geopolitické výzvy a hrozby. Slovanský svet dnes opäť prežíva zložité obdobie konfliktov a kríz medzi národmi, pričom však idea slovanskej jednoty nás volá k spolupráci v mene záchrany našej civilizácie.

Účastníci medzinárodného slovanského snemu prijali **Manifest slovanským národom Za slovanskú jednotu, priateľstvo a mier s inými národmi**, doplnený návrhom slovenského občianskeho združenia Slavica, aby **22.jún** bol vyhlásený za pamätný **Deň genocídy Slovanov**. Ďalej účastníci vyšli s iniciatívou založiť neformálne Spoločenstvo slovanských národov, ktorého cieľom je o.i. zachovať identitu slovanskej civilizácie, jej kultúrne a historické dedičstvo, podporovať mier a bezpečnosť nielen v Európe, ale na celom svete.

Po skončení oficiálneho programu sa uskutočnil slávnostný koncert, v ktorom vystúpili umelci z Bulharska, Ruska, Ukrajiny a samozrejme z hostiteľskej krajiny.

Ďalší deň bolo na programe zasadnutie Medzinárodnej slovanskej rady, ktoré viedol jej predseda Nikolaj Baburin. V rámci programu vystúpila aj predsedníčka Združenia slovanskej vzájomnosti Ing. Edita Dürerová, ktorá informovala prítomných o 25-ročnej činnosti nášho občianskeho združenia, jeho cieľoch a poslaní v najbližšom období, predovšetkým o zameraní na prácu s mládežou.

Autor je publicista, novinár,
člen Rady ZSV, predseda ZSV Košicko a člen MSR

Manifest slovanským národům

„Za slovanskou jednotu, přátelství a mír s jinými národy“

Mezinárodní slovanský sněm se sešel dne 8. června 2018 v Praze k připomenutí 170. výročí prvního Všeslovanského sjezdu v Praze v roce 1848 a k jednání o současných úkolech Slovanstva. Na historickém pražském sjezdu se poprvé sešli představitelé slovanských národů a položili základ vzájemné jednoty, přátelství, podpory a spolupráce Slovanů. Následovalo 10 mezinárodních slovanských sjezdů, poslední – 11. – v roce 2017. Sjezdy v letech 1868, 1908, 1913 a 1998 se konaly v Praze, historické západní výspě Slovanstva. První slovanský sněm vydal „**Manifest evropským národům**“, vytyčující požadavek práva na sebeurčení národů.

V posledních dvou stoletích dosáhly slovanské národy významných úspěchů. Jihoslované s podporou ruského národa se osvobodili z turecké nadvlády, západní Slované z područí Rakousko – Uherska a obnovili, s výjimkou Lužických Srbů, své samostatné státy. Největšího vítězství dosáhli Slované ve 2. světové válce, kdy zachránili sebe před vyhubením a další evropské národy před německo-nacistickým barbarstvím za cenu desítek milionů obětí Slovanů. Tuto těžkou a slavnou historii Slovanstva připomíná dnešní sněm, který přijal tento Manifest. Jeho posláním je úsilí o další rozvoj společných zájmů, jednoty, vzájemné podpory, slovanské svěbytnosti, mravnosti, způsobu života, kultury a vzdělání.

- **Jednota, vzájemná podpora, svébytnost**
- Prohloubit všestrannou spolupráci mezi slovanskými národy a státy
- Zachovat svébytnost slovanské civilizace, její historické a kulturní dědictví
- Působit k upevnění míru a bezpečnosti v Evroasii a na celém světě
- Podporovat zájmy slovanských národů a Slovanstva, právo na sebeurčení a své národní zájmy bez vnějšího vměšování
- Rozvíjet přátelské vztahy mezi slovanskými národy, nedopustit projevy nepřátelství vyvolávané cizími zájmy
- **Mravnost a způsob života**
- Základem lidské společnosti je rodina, která je základní buňkou zdravé a rozvíjející se společnosti
- Prvořadou povinností státu je všestranně pečovat o rodinu a její nezastupitelnou úlohu ve společnosti
- Zásadní je úkol rodiny ve výchově dalších pokolení. Je zdrojem mezilidských vztahů, duchovních hodnot, lásky k bližnímu, národních tradic, lidské sounáležitosti vytvářející společnost
- Je povinností státu pečovat o demografický vývoj, ochranu života a zdraví dětí od počátku, jejich výchovu a vzdělání
- Vytvářet slovanskou společnost na základech lásky, důvěry, moudrosti a tradice, ne sobectví, bezohlednosti a cizích špatných vzorů
- **Vzdělání a kultura**
- Zabezpečit hodnotné a dostupné vzdělání, na němž závisí další osud slovanské civilizace
- Zdokonalovat spolupráci slovanských národů ve vzdělávání a vědě v duchu slovanské vzájemnosti
- Věnovat soustavnou péči čistotě svého slovanského jazyka, studovat další slovanské jazyky
- Podporovat hodnotná díla všech oborů kultury, rozvíjející vlastenectví – lásku ke svému národu a vlasti a společné lidské mravní hodnoty
- Rozvíjet kulturní vztahy mezi bratrskými národy k zachování historicky vytvořeného slovanského světa kultury

- Zásadně odmítat vnucované nepříznivé cizí kulturní, morální a jiné prvky, rozkládající mravnost a degradující vzdělanost, kulturu a život společnosti

Takové jsou základní hodnoty slovanské civilizace, k nimž se hlásí představitelé slovanských národů, shromáždění k uctění a rozvíjení odkazu prvního slovanského sjezdu v Praze.

Sněm podpořil iniciativu slovenské delegace vyhlásit 22. červen **Památným dnem genocidy slovanských národů** s tím, aby byl připomínán každým rokem počínaje dnem 22. června 2018.

S cílem upevnit uvedené hodnoty vyzýváme všechny slovanské národy a jejich příslušníky k podpoře tohoto manifestu a k praktické účasti na uskutečnění jím vyhlášených tezí, k rozvíjení dalších kulturních, hospodářských, politických a dalších vazeb mezi Slovany a slovanskými národy, včetně různých způsobů jejich organizačního zabezpečování.

Zúčastněné subjekty chtějí být v takové činnosti příkladem a dále v tomto směru aktivně ve vzájemné spolupráci v rámci společenství slovanských národů působit. Na takové jednání mají také samozřejmě plné právo všechny národy světa.

„Za slovanskou jednotu, přátelství a mír s jinými národy!“

Z vystúpenia nášho delegáta Vladimíra Mezenceva na sneme SLOVANSKÁ PRAHA 2018:

Vysoko si vážim možnosť predniesť svoj príspevok na takomto významnom snemovaní, na ktorom sa zúčastňujú politici, kultúrni dejatelia, spisovatelia, úspešní športovci, historici a občianski aktivisti od Baltického po Čierne a Jadranské more. Na tomto rokovaní zastupujem Združenie slovanskej vzájomnosti, najstaršiu spoločenskú organizáciu v Slovenskej republike, ktorá sa venuje záležitostiam slovanskej vzájomnosti a celého slovanského sveta. Máme za sebou celé štvrtstoročie aktívnej práce, hľadania i úspechov. Nie však vek nášho združenia, ale jeho výsledky sú našou dominantou, pričom priority spočívajú predovšetkým v práci s mládežou. Žiaľ, pre mnohých politikov, poslancov zákonodarných inštitúcií i kultúrnych pracovníkov je slovanská vzájomnosť v ich krajinách odsunutá na vedľajšiu koľaj ako nejaký historický prežitok,

ktorý dnes vo svete globalizácie už nemá svoje miesto. Nemusím zdôrazňovať, že sú to veľmi zlé názory a predstavy, ktoré spôsobujú najmä morálnu škodu bez ohľadu na to, či je to za Uralom, za riekami Dunaj, Visla, Dráva, Vltava... Len jeden príklad za všetky negatíva, ktoré prináša antislovanská politika v slovanských krajinách: celý svet nám vždy závidel, že sa medzi sebou dohodovoríme bez problémov i vtedy, keď každý bude hovoriť svojim materinským jazykom. Dnes však už malé deti, napríklad slovenské a ruské, sa snažia medzi sebou komunikovať v angličtine a žiaľ, pripadá im to úplne samozrejmé .

Aj v tej najlepšej rodine niekedy dochádza ku konfrontačným situáciám a tým sa nevyhli ani slovanské národy. Doslova tragické udalosti, akými boli vojnové konflikty začiatkom 90-tych rokov v Juhoslávii, ktoré možno nazvať skutočnou občianskou vojnou a ako nás naučili dejiny, žiadna občianska vojna nikdy nemala svojho víťaza. Už niekoľko rokov trvá podobná situácia na východe Ukrajiny, kde proti sebe strieľajú a žiaľ, navzájom sa zabíjajú Slovania, ktorí hovoria tým istým jazykom. Kde sa stala chyba? Máme v sebe azda nedostatok tolerancie? Život nás predsa neraz poučil, že nie zbrane, ale vzájomné spoznávanie sa, rokovanie za okrúhlym stolom, viac vzájomnej diplomacie a v neposlednom rade princípy slovanskej vzájomnosti môžu definitívne vyriešiť všetky problémy aj na Donbase. Vyčistiť stôl si musia samotní Ukrajinci a nespoliehať sa na sprostredkovateľskú činnosť Francúzska a Nemecka, pretože tieto dve krajiny nikdy plne nepochopia a neporozumejú slovanskej duši. Slovania v II.svetovej vojne zbavili Európu toho najhoršieho, čo sa v 20.storočí mohlo narodiť – nemeckého nacizmu. Keď dokázali splniť toto historické poslanie, tak si zákonite musia sami vyriešiť svoje vzájomné problémy, bez krajín západnej Európy.

V budúcom roku si pripomenieme veľmi smutnú udalosť – 20.výročie bombardovania Juhoslávie lietadlami NATO, ktoré trvalo celé tri mesiace a jeho výsledkom bola nielen zničená krajina, ale aj výrazne zvýšený počet chorých na rakovinu a leukémiu v lokalitách, na ktoré padali americké bomby. Aké opatrenia prijme slovanský svet na to, aby sa niečo také už nikdy nesmelo zopakovať, aby žiadna vláda v slovanskej krajine sa nemohla priamo či nepriamo podieľať na takejto barbarskej akcii? Žiaľ, vtedy v roku 1999 agresiu Severoatlantického paktu podporila aj vtedajšia vláda koalície

protislovenských strán na Slovensku, ktorej súčasťou boli aj ministri dvoch ľavicových strán!

Azda dnes už nenájdeme na našej planéte krajinu, v ktorej by Slovania nezanechali svoje stopy. Od oboch pólův a brehov všetkých svetových oceánův. Slovanův čaká ešte ďalšia historická úloha, ako to dnes už povedal predseda Medzinárodnej slovanskej rady Sergej Nikolajevič Baburin, my Slovania sme predurčení k tomu, aby sme zachránili svet. Mal zrejme na mysli, že pred všetkými katastrofami, ktoré mu hrozia, či už politickými, alebo ekologickými. Plne sa pripájam k jeho vyjadreniu.

Demokracia im už nevonía

Július Handžárik

Právo na slobodu prejavu a na informácie je základným ľudským právom a preto sa dostalo aj do Charty Organizácie spojených národův a do ústav a zákonův členských štátův OSN, ktoré Chartu ratifikovali. Ústava Slovenskej republiky toto právo kodifikuje v oddieli politických práv v článku 26 vo vetách:

(1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

(2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory ..., ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. ...

(3) Cenzúra sa zakazuje.

(4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ... atď.

Prehnane liberálne znenie tohto článku Ústavy SR tým, že nepodmieňuje vydávanie ani distribúciu tlače na Slovensku povoľovaciemu konaniu, úplne uvoľnilo ruky zahraničným "investorom", ktorí totálne ovládli mediálny priestor Slovenska až natoľko, že dnes nevychádza na Slovensku ani jediný proslovenský či proštátny denník a takmer všetka mienkotvorná tlač spolu s týždenníkmi a mainstreamovým bulvárom je v rukách anonymných neslovenských vlastníkov. Tomu primeraná je aj "informovanosť" a

“politický rozhl'ad” občanov SR, čo sa najmarkantnejšie prejavuje hlavne vo voľbách do NR SR a do Európskeho parlamentu, resp. vo voľbách prezidenta SR.

Pravda, ani monopol mienkotvorných médií neslovenských vlastníkov netrval ad infinitum, lebo do mediálnej hry vstúpil celkom nový a štátnymi úradmi či obetavým kapitálom zatiaľ necenzurovaný hráč - internet s jeho webovými stránkami a sociálnymi sieťami, na ktorých každý účastník môže vyhľadávať, prijímať a šíriť idey a informácie podľa znenia demokratickej Ústavy SR. Ale to sa nemalo stať, lebo to vážne narušuje dezinformačný monopol obetavých vlastníkov mienkotvorných médií! A tak obetaví vlastníci cudzineckých médií na Slovensku spustili hlasný pokrik a hlavne rázne opatrenia na záchranu svojho ideologického monopolu a na torpédovanie nežiaducej demokratickej slobody šírenia informácií. Z tohto huriavku som zachytil - a to práve na internete - dva kuriózne signály, hodné osobitnej pozornosti.

Prvým signálom je “debata” dvoch mladých mužov, ktorých ani nehodno menovať, uverejnená 22. februára 2018 na stránke Aktuality.sk. Informujú na nej, že sa zgrupovala akási samozvaná a zrejme z vrodenej skromnosti ušľachtilých komisárov nemenovaná štrnásťčlenná komisia, ktorá raz mesačne vyhodnocuje nové weby a posudzuje čo je pravda a čo je lož (autori to nazývajú pekne po slovensky - hoaxy či fake news, takže čitateľ ihneď pochopí, odkiaľ berú svoje rozumy). Jej rozsudky o pravdivosti či nepravdivosti uverejnených správ, vyjadrené v bodovom ohodnotení jednotlivých webových stránok, si záujemcovia môžu nájsť na stránke konspiratori.sk, na aplikácii Bullshit Detector, alebo na stránke BLBEC.ONLINE, ktorá zrejme najlepšie charakterizuje podstatu a činnosť uvedenej anonymnej komisie. Používatelia internetu a prevádzkovatelia webových stránok si po takomto komisionálnom obodovaní potom už môžu slobodne vybrať, na ktoré stránky umiestnia napríklad svoje reklamy, alebo ktoré správy či stránky jednoducho vypnú a tým je ústavné právo občanov na prijímanie a šírenie informácií zabezpečené - antidemokratický mediálny vlk sa poriadne nažral, ale demokratická koza občianskych práv zostala celá!

Okrem tejto radostnej novinky sa čitateľ z rozhovoru dozvie, že prvá séria hoaxov je už asi štyri roky stará a boli to správy, ktoré vykresľovali Ukrajincov ako fašistov, čo bola surová ale veľmi účinná vojnová propaganda, lebo na niekoľko mesiacov spomalila

reakciu západných štátov, ktoré sa nevedeli zorientovať, na čej strane je pravda! Až človek ľutuje chýd'atá západné štáty a rozmýšľa, aké falošné internetové hoaxy a fake-newsy ich onoho času poslali do krvavých a drahých dobrodružstiev v štátoch na Blízkom východe až po Irán a Afganistan - pravda, vtedy ešte nemali k dispozícii anonymnú pravdozjavnú komisiu Aktualít.sk a jej stránka BLBEC.ONLINE - dnes by sa im to už nemohlo stať! A aby aspoň najinteligentnejší čitatelia Aktualít pochopili, na ktorej strane barikády autori uvedených hoaxov a fake-newsov stoja, kopli si zopár razy aj do slovenskej historiografie a do myšlienky slovenskej vzájomnosti, pričom prejavili znalosti na úrovni absolventov sorosovských eurouniverzít či výskumných inštitútov a úplnú neznalosť exaktných poznatkov európskej, najmä nemeckej, archeológie a historickej vedy, s ktorými sme sa v ostatných rokoch mohli opakovane oboznámiť už aj na Slovensku. K tejto téme sa príležitostne azda ešte vrátíme.

Popri takýchto hoaxoch, fake-newsach a konšpiračných teóriách však priniesli Aktuality čitateľom aj optimistickú správu, že: *Parlamenty - najmä európske a americké - začali vyvíjať tlak na zvýšenie zodpovednosti prevádzkovateľov sociálnych sietí. Povedomie o fenoménoch ako hoaxy, konšpiračné teórie či fake-newsy vystúpilo na historicky najvyššiu úroveň. Skrátka, s tou zatratenou slobodou prijímať a šíriť informácie "pracujú" už aj niektoré parlamenty a zrejme budú tú informačne chorú demokraciu aj liečiť. U nás jej cez uvedenú ale nemenovanú štrnásťčlennú komisiu dávajú zatiaľ aspoň hodnotiace klystíry, takže môžeme spolu s dobrým vojakom Švejkom uľavene zvoláť: A vítězství je naše!*

Lenže sloboda slova ešte nie je celkom zlikvidovaná, takže bude treba demokracii ordinovať ešte ďalšie terapie. A práve o tom je ten druhý internetový signál. V máji tohto roka sa totiž zišlo v Bratislave konzílium odborníkov, aby posúdili stav pacienta a aby sa poradili o ďalších terapiách. Konzílium zorganizovala mediálna odborníčka par excellence dekanka Fakulty masmédií Paneurópskej vysokej školy v Bratislave Iveta Radičová, malo honosný vedecký názov *"Medzinárodná v e d e c k á konferencia Pravda & lož - Sloboda prejavu v kontexte moderných technológií"* a najvyšší predstavitelia cudzineckých najväčších médií pôsobiacich na Slovensku riešili na ňom vážnu situáciu: internet a sociálne siete otvorili brány slobody vyjadrovania dokorán a tým ich pripravili o monopol ovplyvňovania

verejnej mienky! Na konzíliu či konferencii vystúpili nasledujúci vedci s takými to vedeckými diagnózami a tézami:

Šéfredaktorka webu Omediach.com sa post'ažovala, že čitateľ je dnes celkom iný ako pred pätnástimi rokmi a že už nie hlavné médiá, ale facebook ho ovplyvňuje najviac. Upozornila na pôsobenie údajných internetových trollov, za veľké nebezpečenstvo označila údajné ruské zasahovanie, ktoré je vraj také sofistikované, že "vôbec ho nevidno, nikomu ani nenapadne, že tam je"! Na eliminovanie hlasu nepríjemných internetových diskutérov navrhla aj vedeckú terapiu: "Určitým riešením je na weboch používať facebookové diskusie. Každý, kto by chcel diskutovať, musel by si nainštalovať facebookový plugin. A potom už nie je v diskusii taký anonymný a je jednoduchšie mu z n e m o ž n i ť vstup do diskusie. Takto je napríklad pravidelne na mesiac vypínaný Tibor Rostas či mnohí kotlebovci." Takú podružnosť, že nakoľko je táto terapia v súlade s článkom 26 Ústavy SR, pani šéfredaktorka radšej neuviedla.

Šéfredaktor portálu Aktuality.sk sa blysol excelentným politologickým vyhlásením: "V y p n ú ť diskusie pod článkami nemá nič spoločné s obmedzovaním slobody slova a prejavu, ale naopak, tým chránime slobodu slova a slobodu prejavu." Táto terapia na ozdravenie demokracie je taká geniálna, že ak sa raz uplatní v praxi, mala by sa uvedená vedecká téza pána šéfredaktora odliat' do bronzu a upevniť na budovu NR SR! Šéfredaktor spravodajstva a publicistiky televízie Markíza vyhlásil v podobnom duchu, že on sám je proti cenzúre, ale treba s i l n ú r e g u l á c i u !

Šéfredaktor online spravodajstva televízie Joj obohatil vedeckú konferenciu vyhlásením, že: "Ešte stále sme toho názoru, že je tu demokracia... . Lenže čím ďalej, tým viac to zachádza do takých krajností, že t o a s i z a k á ť e m e . "Zrejme je pán šéfredaktor presvedčený, že na Slovensku on sám predstavuje väčšiu silu než je ústavná väčšina poslancov parlamentu, lebo práve taká väčšina je potrebná na zmenu článku 26 Ústavy SR.

Šéfredaktor Denníka N, bol vo svojom vystúpení vedecky exaktnejší a vecne konštatoval: "V médiách sa objavuje toľko dezinformácií, hoaxov a neprofesionálnej práce, že je to hanba, ktorá by sa mala riešiť prvá. Objavuje sa to na veľkých weboch, seriózných weboch, všade." Toto vedecké vyhlásenie bude zrejme pravdivé, lebo práve šéfredaktor Denníka N to musí vedieť najlepšie!

Nuž, takto zatiaľ vyzerá na Slovensku sloboda prejavu a právo občanov na prijímanie a šírenie informácií. A také sú názory popredných pracovníkov hlavných cudzineckých médií na Slovensku na uvedené občianske práva - evidentne im demokracia s jej občianskymi právami už nevonía a prekáža im. Títo totiž už n e s m e r u j ú k potlačaniu základných práv a slobôd občanov (za čo by ich mala stíhať NAKA) títo sú už p r i a m o z a p o j e n í d o p o t l á č a n i a práv a slobôd občanov v oblasti slobody prejavu a práva na prijímanie a šírenie informácií! Bolo by to všetko komické, keby nešlo o základné ľudské a politické práva. Lenže tieto práva sú základným pilierom každého demokratického režimu a útok proti nim v ž d y smeruje k nastoleniu totality a diktatúry, bez ohľadu na jej politologické označenie či zafarbenie. Ak vylúčime celkom nereálnu diktatúru červenú a našťastie zatiaľ aj nereálnu diktatúru hnedú, ostáva nám vo výhľade už len demokraticky mnohofarebná a formálne liberálna diktatúra anonymnej nadnárodnej veľkoburžoázie, ktorá už dnes nosí nelichotivý ľudový epiteton *l i b e r á l f a š i z m u s*, alebo razantnejšie *g l o b á l f a š i z m u s*. A ak nechceme už zajtra spadnúť až po krk do liberálfašizmu, musíme si ešte dnes uhájiť naše demokratické práva, vrátane reálnej slobody slova a reálneho práva na prijímanie a šírenie informácií. Taká je totiž logika demokratickej politiky.

Vykl'ulo sa šidlo z vreca

Krátka esej *Demokracia im už nevonía* od Júliusa Handžárika, ktorú uverejňujeme, vznikla na základe správy internetových Aktualít z 22.2.2018 o tom, že sa na Slovensku vytvorila akási samozvaná komisia, ktorá bude posudzovať a bodovo ohodnocovať, ktoré správy na internete sú pravdivé a ktoré sú „hoaxy“, fake-newsy“ či podobné obludnosti. Predmetná správa z Aktualít z 22. februára však nijako nenaznačuje zahraničné pozadie vytvorenia uvedenej kádrovej tlačovej komisie práve na Slovensku. Toto zahraničné pozadie vytvárania kádrových tlačových komisií v satelitných štátoch štrasburskej centrály odhalila až ďalšia správa Aktualít zo 17.6.2018 a to dokonca celkom cynicky až brutálne. Uvádza sa v nej:

Štrassburg / Europoslanci majú už po krk falošných správ, ktoré sa šíria o Euro-parlamente. Plánujú preto vytvoriť špeciálnu jednotku, ktorá bude vyvracať dezinformácie o fungovaní Európskej únie. Dezinformácie o Európskom parlamente podľa europoslancov len podkopávajú dôveru ľudí vo fungovaní európskeho projektu. Europoslanci si preto povedali už stačilo. „Vraj Európska únia zakazuje domáce zabíjačky. Samozrejme, že to je nezmysel“, povedal Ivan Štefanec z Európskej ľudovej strany. „Európsky parlament podpísal, že prijme nejakých 11 tisíc utečencov, alebo nejakých migrantov,“ pokračoval Branislav Škripek, európsky konzervatívec a reformista. „V novinách sa objavil článok, že je toľko problémov v Európskej únii a poslanci riešia, či vaša kosačka dymí alebo nie“, dodala Monika Smolková z Aliancie socialistov a demokratov. V skutočnosti sa pritom prijímal veľký balík o znižovaní emisií aj poľnohospodárskych strojov. A toto je iba zopár známych hoaxov o Európskom parlamente. „Podľa prieskumov až 97% Európanov sa stretlo s falošnými správami, alebo dezinformáciami, z toho 37% na dennej báze a 34% na týždennej báze,“ zhodnotila situáciu Jana Žitňanská za Alianciu socialistov a demokratov EP.

Plánuje sa preto zriadiť špeciálna celoeurópska jednotka, ktorá to bude vysvetľovať. „Aby tu boli ľudia, ktorí si tieto veci budú sledovať, čo vlastne sa pohybuje po internete, aby to zachytili“, vysvetlil Vladimír Maňka z Aliancie socialistov a demokratov Európskeho parlamentu. A táto špeciálna jednotka má fungovať obdobne ako napríklad úrad európskeho prokurátora.

V každej krajine bude mať zástupcov, ktorí budú dezinformácie zhromažďovať a zasielať do centrálného systému. Vo všetkých jazykoch únie sa následne „dajú na pravú mieru“.

Takže je to jasné! Všetky slobody a práva demokracie sa liberálne zachovávajú – aj sloboda myslenia (Článok 24 Ústavy SR), aj sloboda prejavu a právo na informácie (Článok 26 Ústavy SR), a le budú tu ľudia, ktorí si tieto veci budú sledovať, aby to zachytili a čo potom bude s tými zachytenými správami, právami, slobodami a občanmi ... to sa uvidí tiež potom! Smerovanie takejto regulácie práv a slobôd je nám už teraz celkom jasné – máme s tým totiž skúsenosti z celkom nedávnej i z dávnejšej minulosti.

Podľa uvedených výrokov z internetových Aktualít však zostáva naďalej celkom jasné, komu a čomu slúžia „slovenskí“ poslanci

v Európskom parlamente, zgrupovaní v „ľavicových“, pravicových či iných partajných zoskupeniach. - Redakcia-

V informačnej pasci

Barbara Krieger

Všetko, čo vidíme, počujeme a cítime, preniká do nášho vnútra a ovplyvňuje náš život. Tento, ako sa zdá, banálny jav sa často úplne ignoruje. Zmierili sme sa s valiacimi sa na nás potokmi negatívnych správ, odpudzujúcich obrazov a silných zvukov. Nechránime pred nimi našich príbuzných, blízkych, dokonca ani deti.

Kam sa podel náš pud sebazáchovy ? Veď ide o niečo veľmi dôležité – o naše zdravie a život. Súhlasíme so všetkým tým (lebo tak nás učili), akoby existovala nejaká všemohúca realita, na ktorú neovplyvujeme, a preto sme nútení ju trpieť. Lenže – čo to má spoločné s hlásanou a nedočkavo želanou slobodou, ako je to zviazané s takzvanou slobodou slova? Nájde sa miesto pre náš osobný výber, ak pochopíme, pod vplyv akej moci sme sa dostali ?

Vlna antikultúrnej a antitvorivej informácie.

Ocitli sme sa v hmlistom chaose odvšadiaľ prúdiacej dezinformácie, ktorej „informačná hodnota“ je pochybná, pretože nie je dôveryhodným opisom podmienok obklopujúcej nás reality. Je to skôr dizharmonický balast, vytvárajúci zdanie reality. Často je nazývaný „virtuálnou realitou“, ktorá má veľmi málo spoločného so skutočnými udalosťami, prebiehajúcimi vo svete. Obrazy a slová sa predávajú ako obyčajný tovar. Trvale rastie objem informácií a zvyšuje sa množstvo najrôznejších publikácií. Už na konci minulého storočia bolo vyrátané, že ak sa množstvo nových informácií v oblasti vedy a techniky zdvojnásobí, súčasne počet publikácií vzrastie tridsaťnásobne. Pričom prognózy nezahŕňali internet, generujúci obrovské množstvo údajov. Dnes máme informačnú techniku, ktorú nemožno porovnať s ničím z minulosti. Napríklad v roku 2008 ľudstvo vyprodukovalo 300 miliárd GB – viac ako za predchádzajúcich 40 tisíc rokov existencie našej civilizácie. / „Fokus“ č. 05/272, 2018 /

Informačné technológie sú široko dostupné každému občanovi. / Problém je iba v tom, či s nimi vie narábať tak, aby mu prinášali

úžitok a nie škodu./ Nesú zodpovednosť za správy, ktoré vpúšťajú do siete? Žiaľ, život dáva dostatok príkladov, že to tak nie je: počas predvolebnej kampane na post prezidenta USA svet obletela zvesť, že rímsky pápež František vyjadril svoju podporu D.Trumpovi. Pri pokuse preveriť, kde sa vzala taká „informácia“, vysvitlo, že správu si vymysleli mladí ľudia z Macedónska. Keď sa ich spýtali, odôvodnili svoj čin tým, že „informácia“ sa dobre predávala.

„ Spájanie svetov “

Ide o kolosálne zmeny vo sfére sociálnej cirkulácie informácie, vo sfére jej vzniku, odovzdávania a prijmu, ktoré nemajú precedens. Pritom sú spojené s výrobou a spotrebou celospoločenských výhod v materiálnej i mentálnej sfére. Tieto zmeny sú natoľko principiálne, že ich nedostihuje individuálne pochopenie, rozlíšenie a zhodnotenia týchto produktov, pretože spoločnosť nie je na ne pripravená zodpovedajúcim systémom vzdelania. Všetko to priamo vedie k nárastu informačného chaosu, svojráznemu spájaniu svetov: sveta reálneho a virtuálneho. A už nie je možné tváriť sa, že nevidíme, ako sa v tomto chaose strácajú v minulosti platné normy, otriasajú sa hodnoty a rozplývajú sa princípy života spoločnosti. Práve to v súčasnosti prežívame. Riešenie tohto problému je na nás, ľuďoch žijúcich dnes a teraz.

Základnou príčinou sociálnej dezorientácie je práve informačný chaos, ktorého podstata je vo výberovom podaní faktov, zameraných na zámerné a naplánované asociácie prijímateľa v súlade s plánmi odosielateľa, podriadených cieľom propagandy. Ako následok ľudia reagujú nie na skutočné udalosti a reálne procesy, ale na získanú „informáciu“. Na zasadaní Valného zhromaždenia OSN v roku 2015 jeden z predstaviteľov v rámci diskusie poznamenal: „To, ako sa prijíma realita, je dôležitejšie, než realita samotná.“

V súvislosti s osobitosťami našich nervových systémov a ich spracovateľskej funkcie reakcia na falošný obraz a informácie je taká istá, ako keby boli skutočné. Zvlášť ak informácia prebúda a podporuje v ľuďoch silné emocionálne asociácie, privádzajúce k zníženej schopnosti uvedomenia, vzbudzujúce pocit potreby protestu. To všetko spolu tvorí gigantickú informačnú mystifikáciu s následkom vážnych psychologických porúch a vyzýva patológiu sociálneho života. Provokuje to i u každého z nás veľký diskomfort v živote - ťažko normálne pôsobíme v rodine, v škole, v zamestnaní. Výsledkom je pocit chaosu, strácame správnu orientáciu a životný zmysel.

Ak aj dostávame dôveryhodnú, nesfalšovanú informáciu, je potrebné veľké úsilie, aby sme ju analyzovali, spracovali a zvolili najvýhodnejšie adaptívne konanie. V prípade veľkého množstva chaotických falzifikácií informácií je orientácia takmer nemožná. Bez zveličovania možno povedať, že vzniká nebezpečenstvo pre prežitie nášho druhu. Nikdy v histórii mnohonásobná lož ešte nebola takým hroziacim nebezpečenstvom, akým je v našej súčasnosti.

Prečo niet zodpovedajúcej silnej reakcie na túto vážnu hrozbu ?

Rovnako, ako sa nezamýšľame nad tým, prečo dýchame a ako to robíme, nezamýšľame sa ani nad tým, ako prijímame informáciu z nášho okolia a ako na ňu podvedome reagujeme. Napríklad, ak dostávame informáciu o hrozbe, naše reakcie v takej situácii nepodmienene riadi časť mozgu obchádzajúc myslenie a racionálny príjem rozhodnutí. Nášmu telu daná časť mozgu posiela signál: chráň sa, alebo bež ! Inými slovami stimuluje svalový systém k činnosti, prikazujúc mu dať sa do pohybu.

Súčasná situácia vyvoláva poplach, pretože sieť masovo-komunikačných prostriedkov, trvale pôsobiacich na masového adresáta, predstavuje ohrozenie pre ďalšiu nervovo-psychickú evolúciu človeka s katastrofálnymi dôsledkami pre mozgovú kôru – regres prirodzenej funkcie uvedomelej pamäti.

Tvorivá sila slova

Prijímané informácie majú predovšetkým jazykový charakter, to znamená, že ich vytvárajú slová. Slovo cez asociácie vyvoláva obrazy a emócie. Reč, tlačené slovo a iné prostriedky symbolickej komunikácie spájajú ľudí a „vzývajú“ ich k činu, často i nie celkom uvedomelým. Z toho vyplýva nesporný záver, že práve SLOVO riadi čin, vyvoláva v nás proces vzniku asociácií a všetkého, čo sa potom objaví v našom živote. Musíme si to plne uvedomiť, pretože vo všetkých múdrych kultúrnych textoch, počínajúc starovekom, sa hovorí na mnohých miestach o význame SLOVA , o jeho hybnej sile a nevyhnutnej zodpovednosti pri jeho používaní. Napríklad v Biblii sa neraz hovorí o tvorivej sile slova: „ Na počiatku bolo SLOVO a Slovo bolo u Boha a SLOVO bol Boh...“Vieme napríklad, že zlé slovo môže spôsobiť ujmu – poškodiť zdravie i život iného človeka.

Starogrécky filozof a pedagóg Isokratos /436-338 pr.n.l./, odporca demokracie, na potvrdenie veľkého významu slova, ktorý sa

podriaďuje mravným kritériám, povedal: „ Sila slova je taká veľká, že dokáže z veľkého urobiť malé a malé predstaviť obrovským, vec dávno známu všetkým, vyjadriť inak a nové veci predstaviť starým spôsobom.“

Dovolili sme, aby SLOVO v našom sociálnom živote „vyšlo spod kontroly“ a začalo fungovať akoby autonómne. Ťažko sa dá určiť, kto zodpovedá za slovo, rodiace sa v množstve udalostí a zaraďujúce sa medzi zaužívané. A práve také slovo určuje náš pohľad na svet, vplýva na formovanie nálad a spoločenskej mienky, dôsledkom čoho narastá chaos, degradácia všetkých sociálnych štruktúr počínajúc rodinou, štátom až po svetový poriadok.

Hovoríme o stále sa zvyšujúcom nebezpečenstve zničenia, ale stále sa neobjavujú výrazné obranné reakcie, ani úsilie nájsť východ z informačnej krízy. Nevyhnutný je nárast povedomia ako odpovede na situáciu. Nevedomosť nás môže zahubiť. Dominujúca funkcia obehu informácií musí priviesť k zvýšeniu zodpovednosti za ich tvorbu a šírenie, t.j. k úcte k pravde. Vyhlasovaný „ideál slobody slova“ sa dávno stal prázdnu frázou a slúži výlučne na manipuláciu. Kde je miesto pre voľbu uvedomelej reakcie? Voľba môže byť slobodná iba vtedy, ak je uvedomelá. Bez našej vlastnej prirodzenosti a uvedomenia môžeme získať iba ilúziu slobody. Východisko z tohto informačného násilia je možné iba cestou rastu, skvalitňovania spoločenského i individuálneho vedomia každého člena spoločnosti.

Záverom...

Výmena informácií s okolitým svetom je našou základnou životnou funkciou – ako dýchanie. Každá informácia, ktorú prijímame, vplýva na naše správanie a myslenie. V súčasnosti je veľmi dôležité, akú informáciu prijímame. Preto musíme priložiť úsilie, aby sme dokázali pôsobiť na kvalitu práce masovo-komunikačných prostriedkov, prenikať do nich vlastnými zdrojmi informácií. Treba žiadať od žurnalistiky vysokokvalifikovaný a etický výkon spoločensky mimoriadne dôležitej profesie, všemožne sa dožadovať od novinárov hodnovernej a pravdivej informácie, k čomu ich zaväzuje stavovská česť a žurnalistická etika.

(krátené)

Autorka je členkou Medzinárodnej slovanskej
akadémie v Moskve

Preklad: Dagmara Bollová

KULTÚRA V TOKU ČASU

Lož a propaganda sa môžu tiež stať zbraňou

Jozef Mravík

V odbornej literatúre (predovšetkým v encyklopedickej) sa uvádza, že existujú 2 druhy propagandy. Divergentná, ktorá rozkladá hodnoty. A konvergentná, ktorá hodnoty presmerúva. Treba však dodať, že v oboch prípadoch ide teda o cieľavedomé, sústavné a zámerné šírenie ideologických a politických názorov, ktoré vyplývajú z podstaty daného spoločensko-ekonomického systému.

Politológ František Dvořák (1) píše, že pravidlá čo si má človek myslieť, čo má hovoriť a ako sa má správať určujú anonymne ľudia, ktorí v kapitalistickej spoločnosti dominujú. Podľa v súčasnosti platných (ne)morálnych zásad je predovšetkým neslušné, aby sa chudobný človek pýtal bohatého aký má majetok, koľko zarába a za čo získal alebo získava peniaze. Nie je slušné kaziť párty vyššej spoločenskej triedy diskurzami na tému, koľko ľudí či detí zomrie hladom ročne, trebárs v Afrike, v dôsledku spoločensko-politického poriadku, ktorý im vnútili najmocnejší tohto sveta, alebo koľko nevinných mŕtvych vyprodukoval kapitalizmus vo svete napríklad za posledných 20 rokov.

Ak chce byť niekto aj u nás „na výslni“ musí odvádzať požadované penzum práce a snažiť sa pri každej príležitosti posmievať socializmu a hanobiť ho najmä prostredníctvom tlačových elektronických médií tak, aby to čítalo, počulo a videlo čo najviac ľudí. A to v čase, keď popularita kapitalizmu očividne klesá. Ako príklad možno uviesť poznatok z USA, kde nedávno uskutočnila prieskumná agentúra Rasmussen Reports celoštátnu telefonickú anketu, v ktorej kládla jednoduchú otázku: „Čo je lepšie – kapitalizmus alebo socializmus?“ V aktuálnom prieskume odpovedali dve tretiny účastníkov, že veľký biznis a veľká vláda spoločne pracujú proti záujmom väčšiny ľudí. Už len 53 percent

respondentov uprednostňuje kapitalizmu pred socializmom. Medzi mladými do 30 rokov dáva 37 percent prednosť kapitalizmu, 33 percent socializmu a 30 percent je nerozhodnutých. Po dlhodobej, všadeprítomnej a intenzívnej propagande, ktorá sa usiluje diskreditovať socializmus, je to naozaj viac ako pozoruhodný posun verejnej mienky.

Je paradoxné, že čím je človek vyššie na spoločenskom rebríčku, čím sú jeho názory významnejšie, čím je ich viac počť, tým striktnejšie sa mu „zakazuje“ hovoriť čo si vlastne myslí (pokiaľ však je on sám schopný alebo vôbec ochotný samostatne myslieť). Súčasná propagandistická sieť pracuje najmä na ľudskom podvedomí, fakty a argumenty a ich súvislosti sú pod prísnou kontrolou rozličných záujmových skupín a neoliberalnej ideológie voľného trhu. Aj dnes si môžete zanaďovať na politiku, najmä v reštauračnom zriadení, ale skúste vysloviť ostré kritické názory na pracovisku a razom ste vo veľkých sociálnych problémoch. Takýto stav sa považuje za mieru slobody slova, plurality názorov a demokracie.

Vo veku tak proklamovanej maximálnej dostupnosti informácií tu máme takmer dokonale fungujúci totalitný systém, ktorý ich dokáže vysoko efektívne vytriediť, precediť a samozrejme podstrčiť len to, čomu sa má veriť, čo má byť všeobecne vyznávané.

Na oživenie našej pamäti treba spomenúť, ako na to upozorňuje Nora Krausová (2), napríklad kosovský vojnový prepád a bombardovanie Srbska a najmä to, ako ho medializovali vojnoví (aj nevojnoví) korešpondenti, ktorý nezávislí masmediálni odborníci pokladajú za škandalózne. Vojnoví spavodajcovia, referujúci a komentujúci „kosovskú vojnu“ sa stali až natoľko nesvojprávnymi a prevychovanými, že sa sami zdegradovali na „pisárikov“, keď každodenne natlačení na „brífingoch“ hovorcovi NATO J. Shea takmer do písienky prebrali jeho lži, ktoré mali „informačne pokrývať“ nie kosovskú vojnovú realitu, ale virtuálnu skutočnosť, ktorá nemala nič spoločné s realitou. Reportéri sa tak dopracovali „k nulovej úrovni vlastného remesla“, k strate akejkoľvek morálky a hanebnému zániku tejto profesie.

Pravda, našli sa aj tu čestné výnimky, ale tie, napriek tomu, že išlo o osobnosti a že ich hodnotenie kosovskej situácie vysielali prestížne televízne sanice (napríklad Arte, ARD, ZDF), nevyhnutne museli zaniknúť v záplave takmer dvojročných lží.

Ak by sme nevedeli, ako vládnym predstaviteľom štátov, ktoré sa zúčastnili priamo vojensky alebo poskytnutím priestoru – jedno či na zemi alebo vo vzduchu – na tejto protiprávnej vojne nesmierne záleží, aby všetko ďalej zatajovali, mohli by sme sa domnievať, že v tejto ničím neospravedlnenej taktike nastal zlom. Bola ním niekoľkohodinová relácia **Začalo sa to klamstvom**, 8. februára 2001 na televíznej stanici Arte. V tejto relácii sa mohli dozvedieť všetci tí, čo tomu doteraz neverili, že všetky dôvody tejto „humánnej vojny“ boli podstate nehumánne ľži: neexistoval nijaký Račak; nejstvovala nijaká juhoslovanská vojenská operácia Podkova proti susedným štátom ešte pred Kosovom, ktorú bolo potrebné vojensky predbehnúť a zneškodniť (ako o tom svedčia archívy nemeckého ministerstva obrany a ministerstva zahraničia, Podkovu si vymyslela „nemecká vojenská propaganda“, tajná služba a sám Scharping – vraj spoločne s bulharskou tajnou službou); neboli nijaké koncentračné tábory; neboli nijaké státisíce internovaných Albáncov na futbalových ihriskách v Prištine a iných mestečkách a predovšetkým v Kosove pred bombardovaním NATO; nebola nijaká genocída Albáncov; nijaké státisíce zmasakrovaných civilných obyvateľov, ktorých počet sa menil z mesiaca na mesiac, zo dňa na deň od 800 000 po 60 000. V Kosove bolo zabitých 39 (tridsaťdeväť) príslušníkov albánskej kosovskej oslobodeneckej armády (UCK), ktorí padli v boji proti regulárnej srbskej armáde.

Najotrasnejšia bola výpoveď toho najpovolanejšieho, **Heinza Luquaia**, generála v.v., ktorý priznal, že zodpovední za „humánnu vojnu“ od začiatku klamali a pritom si uvedomovali, že ich neospravedľujú nijaké dôvody. Na adresu NATO a jeho zmalicherňovnía každodenných klamstiev ako legálnej podstaty „informačnej vojny“ statočný generál povedal: **„Lož a propaganda sa tiež môžu stať zbraňou. V prípade Kosova zbraňou smrtiacou“.**

V kontexte na uvedené fakty sa odhalila v plnej nahote politika USA a jej spojencov, ktorá má plné ústa ľudských práv a slobôd, a ktorá je nielen podvod na občanoch, ale aj najorganizovanejšia forma zločinu, akým je masové vraždenie civilného obyvateľstva. Týka sa to aj bombardovania Juhoslávie. Letecké útoky NATO (marec 1999) otvorili cestu neskoršiemu vyhláseniu samostatnosti Kosova v roku 2008, pričom jeho nezávislosť garantuje páve prudko zmenený postoj USA (veď ešte v roku 1987 albánsku UCK označili

USA za teroristickú organizáciu), ktoré dovtedajších teroristov začali akceptovať ako svojich spojencov a demokratických štátnikov.

Ukazuje sa, že demagógia naďalej veselo kvitne. Ide o pojem, s ktorým sa stretávame predovšetkým u Aristotela. On bol prvý ktorý vysvetlil, kto je demagóg, za akých okolností koná a aké sú dôsledky tejto činnosti. Poučenia zanechal vo svojom diele Politika, ktoré dodnes ohromuje prenikavosťou pozorovania spoločenského a politického života. Filozof píše: „Tam kde vládne právo, niet podmienok na vystupovanie demagóga, lebo najlepší z občanov hrajú vodcovskú rolu, kde však právo nevládne, tam sa objavujú demagógovia a tí, majúci na pamäti vlastné záujmy, začínajú vládnuť despoticky. Tak vzniká demokracia zdegenerovaná, ktorá rýchlo smeruje k tyranii“. Našťastie, podľa Aristotela pád moci demagógov je neodvratný. Naša skúsenosť túto poslednú tézu filozofa – túto potešiteľnú tézu – už raz potvrdila. (3)

Informačná či propagandistická manipulácia s ľuďmi je v dnešnom svete vysoko sofistikovaná. Vecne je obsah kapitalistickej propagandy založený na všeobecne uplatňovanom princípe „dvojakej miery“. Preto platí, že pokiaľ dvaja hovoria to isté, nie je to v skutočnosti to isté. Nejde len o médiá všetkého druhu – súkromné i verejnoprávne – ale aj vydavateľstvá so svojimi publikáciami, organizované výskumy verejnej mienky či ankety.

Kapitalistická propaganda má k dispozícii nielen novinárov a najrôznejších „analytikov“, ale taktiež vysokoškolských pedagógov či spoločenských vedcov. Má pod palcom verejné knižnice a svoju masovú kultúru, až po možnosť udelenia Nobelovej ceny všetkým z jej hľadiska zaslúžilým (najmä za mier, literatúru či ekonomiu). Samozrejme tu fungujú aj „mimovládne organizácie“, ktoré dostávajú peniaze od zahraničných nadácií a fondov. Medzi najvplyvnejšie aj u nás so sídlom v Bratislave patria: Nadácia pre otvorenú spoločnosť, Národný demokratický inštitút, Inštitút pre verejné otázky, Aliancia Fair play, Nadácia Človek v ohrození, Grémium tretieho sektora, Transparency International ...

Skúsenosti nás poučajú, že tieto i ďalšie „mimovládne“ organizácie a inštitúcie propagujú a obhajujú nielen politické a ekonomické záujmy pravicových síl na Slovensku, ale aj oficiálne deklarovanú politiku USA. Je ňou všeobecná dominancia vo svete, ktorá znamená kontrolu zeme, mora, vzdušného a kozmického priestoru a všetkých zdrojov, ktoré k tomu patria. Hádám už ani netreba pripomínať, že momentálnym globálnym, hegemonom sú

USA, ktoré paušálne a s konečnou platnosťou určujú aj to, kto je vnútropoliticky i medzinárodne akceptovateľný, kto je demokrat, čo znamenajú ľudské práva, kde je nevyhnutné ich chrániť a kde flagrantne porušovať, kde viest' vojny proti štátom takzvanej osi zlých. Spojené štáty americké sa snažia pred svetom zatajiť svoje imperiálne ambície, snažia sa vystupovať v polohe dobrodincov s jednoduchým sloganom: „Prinášame vám slobodu, výmenou za váš majetok!“ (Sergej Chelemendik)

Ako vidno, súčasný systém propagandy je nepriestrelný, v podstate celosvetovo pracuje „podľa rovnakých nôt“, a pred nežiaducou pravdou je väčšinou hermeticky uzatvorený. „Priestor na dialóg medzi mocou a ľuďmi práce (aspoň v našich podmienkach) takmer nejstuje. Väčšina médií na úrovni správ je dokonale imúnna voči slobodomyselnejšiemu názoru. Dopracovali sme sa, kým sme prišli o všetky (alebo skoro všetky) sociálne istoty, k jedinej skalopevne vytýčenej ceste. V duchu intencií a odkazu Dostojevského Veľkého inkvizítora môžeme s čistým svedomím túto cestu jasne pomenovať: **Demokracia na prídel!** (4) Systému propagandy hodne pomáha už „zglobalizovaná kapitalistická kultúra“. Pôvodným obsahom tohto pojmu malo byť len umenie. Teraz už ide hlavne o zábavu či mrhanie voľného času (pseudozábavu masového publika).

„Takže máme aj u nás skôr nedostatok ako prebytok slobody pre kvalitnú a originálnu umeleckú tvorbu. O to väčší prebytok slobody máme pre šírenie komerčného nevkusu, ktorý veľmi cieľavedome a organizovane zaplavuje náš duchovný priestor pseudokultúrou, aby z nášho knižného, filmového a mediálneho trhu vyťažil zisk pre zahraničných a najmä zaoceánskych producentov zábavného priemyslu. Kultúrne rubriky nahradili škandály a klebety, literárne recenzie vystriedal knižný marketing. K tomu treba prirátat' aj nadbytok slovenskej poddajnosti, ktorá vyúsťuje i do mediálnych get a zjednodušeného čierno-bieleho vnímania akokoľvek zložitej a pestrej historickej i súčasnej skutočnosti.

A preto skutočne sa niet čomu čudovať, keďže sa väčšina pracujúceho i nezamestnaného pospolitého ľudu intelektuálne, informačne a kultúrne uspokojuje s úrovňou bulvárnych a s bulvárom koketujúcich médií na Slovensku. Čo je vhodnejšie označenie ako slovenské oznamovacie prostriedky, pretože spravidla nie sú ani slovenské, ani oznamovacie. Niežeby nemali národnú dimenziu, ale poväčšine reprezentujú inonárodné záujmy svojich prevažne

zahraničných majiteľov a informačnú funkciu v ich praxi zvyčajne nahrádza systematické, strategické a programové dezinformačné pôsobenie. Smutnou skutočnosťou je aj podiel verejnoprávnych inštitúcií na načrtnutých mediálnych tendenciách.“ (5)

Pri sledovaní súčasného diskurzu na Slovensku sa zdá, akoby pravicoví politici a s nimi kolaborujúce médiá trpeli stratou pamäti. Realita je taká, že oni isto pamäť nestratili, len si myslia, že ju stratili naši občania a preto ich možno bezostyšne klamať. Boli už pri moci viackrát a vždy sa prejavili asociálnymi experimentami na väčšine našich občanov (reformy Dzurindovej vlády z rokov 2002-2006 sú žiarivým príkladom) a necitlivosťou k národno-štátnym záujmom Slovenskej republiky. Rýchlou a strategicky nesprávne realizovanou privatizáciou a odovzdaním 80 percent podnikateľských kapacít do zahraničia spôsobili nedostatok zdrojov na výstavbu infraštruktúry, do vedy a výskumu (pokles o polovicu v porovnaní s rokom 1989), na vzdelávanie a kultúru, na zdravotníctvo, výstavbu bytov pre mladé rodiny i výstavbu sociálnych bytov. Získané efekty z privatizácie sa neinvestovali na Slovensku, ale prúdili do zahraničných bánk. Je pozoruhodné, ako sa neoliborálne názory pravice o voľnom trhu, individuálnych právach na vlastníctvo a podnikanie, snúbia s platenou filantropiou rozličných cirkví, neziskových organizácií a ako sa spoločne snažia o komercializáciu sociálnej sféry.

Títo „výrobcovia a držiteľia pravdy“ majú na obhajobu a presadzovanie svojich záujmov väčšinu súkromných médií a obrovský hnutel'ný i nehnuteľný majetok. Tento vraj získali poctivo alebo aj ... (tu nech si ľubovoľne doplní každý, čo chce!) A čo zostalo pospolitému ľudu na Slovensku? Len pamäť na to, ako to v skutočnosti bolo v nedávnej minulosti – za socializmu – a ako je to teraz, v ére dravého (ultra)kapitalizmu (alebo ako sa dnes vznešene nazýva systém voľného trhu), ktorý je hlavnou príčinou nielen svetovej hospodárskej a finančnej krízy, ale predovšetkým krízy hodnôt duchovnej kultúry

In: Letokruhy SV 2001/2010

Literatúra:

1. Dvořák, F.: Kdo vládne světu. Vydavatel'stvo Eko-konzult, Bratislava, 2004
2. Krausová, N.: Začalo sa to klamstvom. Letokruhy Literárneho týždenníka. Vydavatel'stvo CCW, Bratislava 2007.

3. Skargová, B.: Človek nie je pekné zviera. Vydavateľstvo Znak, Krakow 2007.
4. Ján Tužinský – Štefan Murín: Inkvizítor (dnes). Vydavateľstvo CCW, Bratislava 2006.
5. Janík, P.: Skok do reči. Slovenský rozhľad č. 21, 9.jún 2010.

Matica slovenská - stopäťdesiatpäťročná

Národná kultúrna ustanovizeň, ktorú netreba nášmu čitateľovi osobitne predstavovať - **Matica slovenská** - 4. augusta 2018 oslávila 155 rokov od svojho založenia. Počas svojej často trnistej cesty, ktorú v minulosti prekonávala a prekonáva aj v súčasnosti bola vždy oporou pre národne a vlastenecky zmýšľajúcich a cítiacich Slovákov a Sloveniek. Jej postavenie a úloha je naďalej veľmi dôležitá predovšetkým v oblasti vstevovania národného, ale aj slovanského povedomia medzi mladou generáciou. Generačná výmena vo vedení Matice slovenskej na sklonku minulého roka dáva záruky, že sa jej v tejto oblasti bude dariť.

Matica slovenská na Národných matičných slávnostiach, ktoré sa uskutočnili v Martine pri tejto príležitosti ocenila osobnosti, ktoré sa zaslúžili o vznik a podporu demokratickej slovenskej štátnosti. Medzi ocenenými bol aj PhDr. Stanislav Bajaník, podpredseda ZSV.

Združenie slovanskej vzájomnosti od svojho vzniku úzko spolupracovalo s Maticou slovenskou na konkrétnych projektoch. Pri tejto príležitosti Združenie poslalo vedeniu Matice slovenskej gratulačný list adresovaný predsedovi Matice slovenskej Mariánovi Gešperovi a správcovi Matice slovenskej Marošovi Smolecovi v tomto znení:

Vážený pán predseda, vážený pán správca, dovoľte, aby sme vás v mene Rady Združenia slovanskej vzájomnosti, pri vzácnej príležitosti ako je 155. výročie založenia Matice slovenskej, úprimne pozdravili a pripojili sa tak k radu gratulantov.

Sme radi, že môžeme konštatovať, že Matica slovenská a Združenie slovanskej vzájomnosti malo, má a veríme, že bude mať naďalej spoločné väzby, priateľské a kolektívne vzťahy nielen

v prospech spoločného posilňovania národnej identity Slovákov, ale i šírenia a podpory slovanskej identity v Európe i vo svete.

Je nesporné, že naše programy sú takpovediac geneticky späté a to nás viaže k zodpovednosti voči dejinám a prítomnosti nášho národa i Slovanov. Vysoko si ceníme matičný slovensko-slovanský program v prospech rozvoja vzájomných vzťahov a podpory medzi slovanskými národmi a Slovanmi v Európe i vo svete. V rámci dobrej spolupráce sa nám za uplynulé desaťročia vydarili viaceré spoločné vedecko-kultúrne, vydavateľské, výchovno-vzdelávacie aktivity doma i v slovenskom zahraničí. Z radov Matice slovenskej sme v tomto smere povďační najmä dlhoročnému vedeckému pracovníkovi MS Dr. Michalovi Eliášovi, a nášmu súčasnému podpredsedovi Dr. Stanislavovi Bajaníkovi.

Vážený pán predseda, vážený pán správca, ctený výbor Matice slovenskej, vážení matičiari na Slovensku i v slovenskom zahraničí. Sme si spoločne vedomí, že slovanská komunita v Európe i vo svete mala a má nezastupiteľné miesto v svetovej kultúre, vede, duchovnom a spoločenskom živote.

Preto všetkým matičiarom, ich priaznivcom, ktorí sa na slovensko-slovanských vzťahoch podieľali, podieľajú a budú podieľať vyslovujeme nielen gratuláciu, ale i poďakovanie a uznanie v duchu starej rímskej zásady: *Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo – Kvapka nevyhlbi kameň silou, ale ustavičným, trpezlivým kvapkaním...* a želáme k 155. výročiu založenia Matice slovenskej veľa národno-duchovnej, kultúrnej a vedeckej trpezlivosti.

S úctou

Rada Združenie slovanskej vzájomnosti

Knihy do pozornosti našich čitateľov

V súlade so základným deklarováým poslaním Združenia slovanskej vzájomnosti, ktorým je podpora a utužovanie vzájomných stykov a vzťahov slovanských národov predovšetkým v kultúrnej oblasti, oboznamujeme našich čitateľov s prekladovými titulmi

slovanských autorov, ktoré vyšli v ostatnom čase v slovenských vydavateľstvách.

Miroslav Demák: Takmer niečo medzi nami a dejinami

Vyšlo v SSS , 2017

Miroslav Demák (novinár, reaktor, spisovateľ, prekladateľ, vydavateľ) sa narodil v Starej Pazove v Srbsku (1948). Svoje rodné mesto nazval „južnou hranicou slovenskej kultúry“ – už takmer 250 rokov tam žije asi päťtisícová slovenská komunita. Z toho prvých 97 rokov muži Starej Pazovy boli vojakmi, ktorí strážili hranicu s Osmanskou ríšou, ba aj päťkrát bojovali proti Napoleonovi. Možno práve toto Demáka ovplyvnilo, že vo svojej knihe – cestopisoch hľadá styčné body, ale aj body lomu medzi východom a západom, medzi severom a juhom Európy. Odhaľuje pritom „ maličkosti s veľkým vplyvom“. Tie, ktoré si iní ani nevšímajú – alebo ich zámerne obchádzajú a zamlčujú ... Všetky texty sú navyše doplnené fotografiami autora z miest o ktorých píše.

Zoran Derić: Nové devínske elégie

Vyšlo v Kultúrno-lieterárnej akademii, 2017

Preklad: Zdenka Valentová-Belić, Martin Prebudila

Kniha Nové devínske elégie obsahuje tridsaťpäť básní. Pre tvorbu Z. Derića je príznačná originálna básnická forma, čo v podobe akrostichu, v ktorom sa nachádza srbská azbuka od písmena A po Š, napodobňuje formu stredovekej azbukovej modlitby. Ide o silný odkaz na spoločné staroslovanské dedičstvo. Obsah básní Z. Derića však výrazne prehodnocuje toto dedičstvo a v tom je jeho najvýraznejší prínos pre srbskú, slovanskú a svetovú literatúru. Derić je básnik, ktorého každá nová básnická zbierka je projekt, premyslený od titulu, t.j. od prvej po poslednú báseň ako celok. Jeho poézia figuruje vo všetkých dôležitých antológiách súčasnej srbskej poézie v Srbsku a v zahraničí.

Zachary Karabašliev: 18% sivej

Vyšlo vo Vydavateľstve SSS, 2017

Preklad: Katarína Sedláková

Bulharský spisovateľ Z. Karabašliev sa narodil roku 1968 vo Varne. Vyštudoval bulharistiku a literárnu vedu. V USA v Los Angeles postgraduálne absolvoval filmové producentské štáże, pracoval na filmových a divadelných produkciách. Román 18% sivej je odvážna kniha, napísaná drsne a bez strachu. Autor úžasným spôsobom integruje celé priepastné obdobie, keď sa pohľady všetkých nekriticky upierali na Západ, aby aspoň na chvíľu prežili svoj americký sen a postupne prechádza do Bulharska deväťdesiatych rokov, v ktorých sme o tejto časti sveta počuli asi naposledy. Ide o príbeh poblázneného, ale sympatického Bulhara v Amerike, o jeho droge a nekonečnej ceste za poznaním seba, o gangstroch a hľadaní stratenej lásky, o nádeji a zúfalstve, vyrozprávaný so smútkom a sebaironiou. Je fotografiou a zároveň filmovým záznamom o nás všetkých – emigrantoch vlastnej minulosti. Román 18% sivej je medzinárodný bestseller, v Bulharsku vyšiel v náklade 50 000 výtlačkov, vydali ho aj v USA, Francúzsku, Macedónsku, Srbsku, Chorvátsku a Poľsku. Z. Karabašliev je aj autorom dvoch zbierok poviedok, knihy rozprávok pre deti a dospelých a troch divadelných hier. Jeho prózy preložili do nemčiny, ruštiny, maďarčiny a španielčiny.

Maria Nurowska: Tvoje meno ťa predchádza ...

Vyšlo v SSS, 2017

Preklad Ivana Schérová

M. Nurowska (1944) je jedna z najobľúbenejších a najprekladanejších poľských spisovateľiek. O jej knihy má záujem niekoľko generácií. Je uznávanou autorkou psychologických románov, v ktorých sa obdivuhodným spôsobom prelína psychológia s históriou, politikou i erotikou. Svojou tvorbou dosiahla veľký úspech a získala uznanie kritiky. Jej hrdinkami sú často ženy veľmi vzdelané, výnimočné, intuitívne a vášnivé, ktorých partneri sú nezriedka zapletení do politiky, zmietaní spoločenskými vášňami, v područí politických ideí a ideológií, často poznačení zradou pod tlakom historických udalostí. Román Tvoje meno ťa predchádza ..., ktorý je súčasťou Ukrajinskej trilógie, zožal v Poľsku nepopierateľný úspech. Pre Nurowskú je rovnako dôležité nielen precízne zrekonštruovanie historického a dejinného pozadia románu, ale aj psychologická konštrukcia jej postáv. V románe autorka veľmi zručne vykresľuje hlavnú hrdinku, poukazuje na jej vnútorný boj

a etapy pomalej, nečakanej premeny, zároveň zobrazuje fázy vzniku silného, intímneho putá medzi mužom a ženou a nečakaných duševných spojení medzi ľuďmi. Sila hodnoty diela je znásobená faktami, cez ktoré sa dozvedáme o smutnej pravde cesty k slobode krajiny, v područí prezidenta a jeho oligarchov, ktorí disponujú nepredstaviteľnými, nelegálne nadobudnutými majetkami. Pozitívne vykreslená postava aktívnej ženy – Američanky v konfrontácii s postsocialistickou a novou zbohatlickou realitou môže inšpirovať slovenských čitateľov ako vhodný príklad seabavedomej ľudskej osobnosti.

Viktor Pelevin: Mafusailova lampa alebo Extrémna bitka čekostov so slobodomurármi

Vyšlo vo VSSS, 2017

Preklad Miloš Ferko

Ide o nový román jedného z najvýraznejších súčasných ruských autorov, držiteľa viacerých literárnych cien. Jeho romány nesú posolstvo a vychutnávajú si ich nároční čitatelia. Román Mafusailova lampa zachytáva v štyroch rôznych častiach osudy niekoľkých generácií šľachtického rodu Možajských, pritom každá je napísaná iným literárnym štýlom zodpovedajúcim dobe, ktorú zachytáva. Pelevin zabudoval do príbehu i cestovanie časom a úsilie pozmeniť budúce udalosti vsunutím nového vynálezu do dôb minulých. Štvrtá časť je prienikom a previazaním celku a zavŕšením autorskej výpovede, ktorá je pokusom vysvetliť situáciu v Rusku ako zákulisný boj vyšších mocností. Odhaľovanie skrytej symboliky na ruskej i medzinárodnej politickej úrovni, finančné vzťahy aj okultné významy sú lahôdkou pre čitateľa, ktorý si zvykol hľadať Pelevinove skryté súvislosti a významy. Tento hybridný román odhaľuje zákulisné tajomstvo a vysvetľuje hlavné globálne politické a ekonomické problémy, rovnako ako ich kultúrne a antropologické väzby, pomocou jednoduchej a zrozumiteľnej symboliky.

Katja Schneidtová: Nezávládneme to

Vyšlo vo VSSS, 2017

Preklad Iva Vranská Rojková

Spisovateľka K. Schneidtová (1970) od roku 1999 ako dobrovoľníčka pomáha utečencom. Mnoho rokov žila s tureckým

mužom odrezaná od vonkajšieho sveta v jeho moslimskej veľkorodine. Napísala o tom bestseller Zajatá v Nemecku. Jej nová kniha Nezládneme to je zaujímavou, jedinečnou, aktuálne autentickou i odvážnou spoločenskou sondou zo súčasného Nemecka, ktoré zaplavila vyše miliónová vlna migrantov. Vypovedá o nevyhnutnej účasti dobrovoľníkov na jej zvládnutí a o ich konkrétnych úlohách. Nehovorí však len o vybavovaní dokumentov, zabezpečení bývania, jazykových kurzov, vytváraní vzdelávacích a pracovných kapacít, zaobchádzaní s náboženstvom a s dezinformáciami, o potrebe priblížiť moslimom európsku kultúru či spoločenské zvyklosti. Upozorňuje i na konkrétne úskalia, s ktorými sa stretla, delí sa o riešenia, ktoré vidí, a kriticky podčiarkuje vážne chyby, ktoré treba napraviť. Autorka hovorí: „Islam nie je s nemeckou kultúrou kompatibilný. A len tak tvrdiť, že islam k Nemecku patrí, je len prázdne gesto, ktorým sa nič nevyrieši.“ Naráža tým na iný výrok kancelárky Angely Merkelovej, ktorá zopakovala predchádzajúce slová niekdajšieho prezidenta Christiana Wulffa o tom, že islam patrí do Nemecka. Aj názov knihy – Nezládneme to – priamo odkazuje na vetu, ktorú A. Merkelová v kritických situáciách opakuje: „Wir schaffen das.“ („zvládneme to“.) Nefiltrovaný pohľad na každodennú prácu s utečencami a na procesy v dnešnom Nemecku slovenského čitateľa v mnohom poučí a v mnohom prekvapí.

ROZHOVOR

Nepestujme si komplexy bezvýznamnosti

Pod týmto titulkom uverejnili Slovenské národné noviny vo svojom devätnástom tohoročnom čísle rozsiahly rozhovor Maroša M. Bančaja so známym autorom literatúry faktu Milanom Augustínom.

Milan Augustín absolvoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského štúdium vedy o umení a estetiku, pracoval na obnove pamiatok v Banskej Štiavnici a je autorom vyše dvadsiatich faktografických a historiografických diel. Do literatúry faktu vstúpil knihami *Cesty medených a bronzových bohov* (1993), *Kovové križovatky pani histórie* (1994) a *Cesty za obzor* (1994), v ktorých opísal ťažbu i spracovanie drahých kovov hlavne na Slovensku a obchod s nimi. V knihe *Hľadania súvislostí* (1995) analyzoval slovansko-hebrejské vzťahy, v knihe *Hľadania vzťahov I. a II.* (1997) opísal dejiny maďarsko-slovenských vzťahov od 9. storočia až po súčasnosť, v knihách *Hľadanie ciest I.* a *Tiber* (2000) analyzoval základné dejiny eurázijských vzťahov. Viedol expedíciu do Egypta – Sinaj '98 a poznatky z nej spracoval v dielach *Dvanásť nocí s kráľovnou Hatšepsut* (1999), *Pod závojom bohyně Maat* (2004) a *Slovník z Wassetu* (2008). V roku 2007 absolvoval cestu po Francúzskej Polynézii a svoje zážitky z nej popísal v diele *Omyl pána Hayerdahla* (2009). História svojho rodného mesta Banskej Štiavnice od konca 19. po začiatok 21. storočia spracoval v románe *Démon mesta* (2010) a pohľad do histórie tajnej diplomacie podáva v knihách *Uneste pápeža* (2011) a *Templári* (2013). Milan Augustín je aj tvorcom myšlienky vytvorenia Múzea židovskej kultúry v Bratislave a autorom knihy *Krátke dejiny Židov na Slovensku* (1992). Z jeho ďalších diel treba spomenúť aspoň monografické dielo o západoafrickej kovovej plastike *Cesta za západoafrickými kovovými artefaktmi* (2013), dielo *Neznáma história Zeme baníkov* (2014) či *Ludská tvár vo výtvarnom prejave doby kamennej* (2015).

Z uvedeného rozsiahleho rozhovoru s Milanom Augustínom vyberáme pre našich čitateľov časti týkajúce sa slovenskej histórie, resp. súčasných problémov či „problémov“ Slovenska:

M.M. Bančej: Vo viacerých vašich knihách literatúry faktu ponúkate čitateľom pohľad na geopolitické rozmery historických udalostí. Je z tohto geopolitického hľadiska Slovensko skutočne takou „malou“ a pre globálne politické dianie vonkoncom nezaujímavou krajinou, ako nám tvrdia protežanti „veľkej Európy“?

M. Augustín: Čo to je, prosím vás, tá veľká Európa? To len niektorí z nás majú akési komplexy malosti a tie extrapolujú na našu krajinu. Dobrého veľa nebýva a mne úplne stačí naša krajina, len aby sme sa vedeli o ňu dostatočne dobre starať a vážiť si ju, veď z nej sme vzišli, tu sme sa narodili. Sme geografickým mostom medzi Východom a Západom. Tu sa lámala kultúra i náboženstvo východného a západného rítu, vedeli a písali o nás už starí arabskí cestovatelia a vtedajšia supervelmoc Rím sa usilovala z tohto kusa sveta vytvoriť provinciu Kvádiu. Práve tu rímsky cisár Marcus Aurelius napísal pri brehoch Hrona svoje slávne Rozhovory so sebou. Mimochodom, môžete hádať, prečo ho nazývali Aurelius – teda zlatý. Napoviem, že to bol aj tento kov, prečo o naše územie mali záujem Byzantínci aj Frankovia, a to sa odrazilo v peripetiách našej histórie. No napriek všetkému zostali sme Vindmi, Sklávmi, Slovienmi a Slovákmi.

M.M.Bančej: Prinajmenšom posledných desať rokov sa čoraz silnejšie presadzuje teória, že národné štáty sú v dnešnom globalizovanom svete prežitok. Je to skutočne tak?

M. Augustín: Skúste takto formulovať otázku britskému, francúzskemu či nemeckému politikovi alebo človeku, ako som ja. Isto by sa prinajmenšom začudoval, ba dokonca azda aj urazil. Francúzsko, Nemecko, Británia či iné štáty Európskej únie sú predsa národnými štátmi. Ale jedno je isté, že v mnohorakosti je krása sveta, aj keď denne zaniká v rôznych kútoch sveta mnoho malých kmeňových jazykov a nahrádzajú ich španielčina, čínština či iné „veľké“ jazyky. To je však iná vec, ktorá so Slovenskom nesúvisí. My však nesmieme zabudnúť napríklad na to, že slovenský jazyk je akýmsi esperantom takmer všetkých slovanských jazykov, čo je známe prinajmenšom od osemdesiatych rokov 19. storočia. To vedia, či skôr cítia obyvatelia týchto krajín, ktoré ležia na tepne výhod a západ Európy, kadiaľ povedie nová Hodvábna cesta, ale najmä nerastné bohatstvo Východu, také potrebné pre hospodársky rozvoj západnej Európy. A kde leží Slovensko? No práve v strede tohto diania! A to mnohým prekáža a radi by destabilizovali jeho postavenie a možno aj budúcu úlohu prostredníka na tejto magistrále

Eurázie. Ale na to musia prísť sami občania, no v prvom rade naši politici.

M.M. Bančej: Určite áno, ale skôr badáme, ako keby sme sa stále v rámci dejín hanbili za „malosť a bezvýznamnosť“.

Milan Augustín: Aká malosť? Porovnajzte územie Slovenska so štátmi Beneluxu, ale aj s pobaltskými štátmi či so Slovinskom a s niektorými ďalšími štátmi v Európe. Z historického hľadiska bolo Slovensko s jeho územím dôležitou súčasťou uhorského štátu, produkovalo drahé kovy a malo silnú hospodársko-obchodnú štruktúru. Len mediarsky podnik v Banskej Bystrici stopäťdesiat rokov financoval protiturecké vojny a cisársky dvor vo Viedni v čase, keď Uhorsko až po Nové Zámky bolo pod nadvládou Turkov. Bohatstvo uhorských kráľov pochádzalo z lona slovenských hôr a baní, v ktorých sa ťažilo zlato a striebro. Tu sa zrodil prvý priemysel, prvé čerpacie stroje, hutnícka výroba, ako aj rozvoj remesiel.

M.M. Bančej: V tejto súvislosti sa zdá, že naše dejiny ešte stále nie sú dostatočne a najmä objektívne spracované.

M. Augustín: Samozrejme, že nie sú. Tieto spomínané dejinné procesy bude treba analyzovať bez emócií a rôznych podtextov ako integrálnu súčasť našej histórie, či sa nám to páči, alebo nie. Vždy boli a budú falošní proroci a vykladači osudu a histórie, a takí sa nájdu aj dnes. Stačí si pozrieť to-ktoré TV spravodajstvo, otvoriť si takzvané mienkotvorné noviny či počuť na námestí vystúpenia niektorých trendu doby oddaných „umelcov“. Nie estetické kategórie, ale primitívne politikárčenie a demagógia znova ožívajú a stávajú a trendom doby. Musíme si však uvedomiť, že národná hrdosť a povedomie sa nebuduje frázami, falošnými pózami a zhromaždeniami, ale dennodennou prácou na „dedičnej národnej roli“, lenže už úplne inými formami, adekvátnymi súčasnosťami. Napríklad cez internet a cez sociálne siete, kde teba pomôcť žiakom a študentom s prístupom k informáciám. Dosiahnúť, aby sa z vlastnej iniciatívy obohatili a spestrili si učebnú látku. No tu je potrebné hľadať nové prítiahlivé formy v duchu dneška. Fenomén národnej hrdosti musí u mládeže vychádzať z národného uvedomenia.

(Upravila a krátila redakcia)

ZAVJALO NÁS

Na ceste k tvorivej práci a perspektívnej politike

Neželaným následkom demokratických prevratov vo východnej Európe sa stalo systematické dezorientovanie a rozvrat spoločnosti, riadené hlavne mainstreamovými médiami zahraničných vlastníkov a všestranná nekoncepcnosť straníckej politiky s krátkozrakými „métami“ od volieb k voľbám. Aj na Slovensku na tento „demokratický“ rozvrat a chaos už po dlhšiu dobu reagujú mnohí vzdelaní a rozhladení občania, ktorí ešte stále považujú demokraciu za ekonomicko-politický systém, umožňujúci v optimálnej miere všestranný rozvoj spoločnosti i štátu a chcú k takému rozvoju podľa svojich síl a schopností aktívne prispievať.

Už na oslavách Dňa ústavy a SNP na Jankovom vršku 29. augusta 2017 sa začala formovať Rada starších, zložená z nezávislých a nestraničných odborníkov, ktorí sa následne začali pravidelne stretávať, aby vypracovali alternatívny pronárodný politický a ekonomický program s pracovným názvom Manifest Slovenska. Na Národnej konferencii, ktorá sa konala 24. júna t.r. v bratislavskom Istropolise ho predstavil nižšie uvedenou preambulou politický aktivista Tibor Eliot Rostas a garanti jednotlivých rezortov za: zdravotníctvo – MUDr. Andrej Janco, životné prostredie – Ing. Jaroslav Baran, pôda – prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc., pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka – Ing. Jaroslav Jureňa, vzdelávací systém – Mgr art. Tibor Ghillány, európske dejiny a naše historické korene PhDr. Viktor Timura, CSC., Slovensko, svet Slovanov a reforma volebného systému –Ing. Miloš Zverina, slovenská kultúra – akad. mal. Viliam Hornáček, ekonomika – prof. Ing. Peter Staněk, masmedialny priestor – Mrg.art. Tibor Eliot Rostas, obrana - Peter Švrček, vnútro – Ing. Ivan Melicher, zahraničná politika – doc. PDr. František Škvrnda, právo – JUDr. Štefan Harabín.

Manifest Slovenska je stále otvoreným dokumentom, ktorý sa bude v najbližších mesiacoch ďalej dopracúvať, zverejní sa na internete a bude otvorený ďalším pripomienkam. Bude sa oň opierať národný kandidát na prezidenta a zároveň posluží ako rukoväť pre národných kandidátov v jesenných komunálnych voľbách aj v májových voľbách do Európskeho parlamentu.

- Redakcia-

Seminár pri príležitosti 25. výročia podpísania Zmluvy o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou

Seminár sa uskutočnil dňa 14. júna 2018 v Justiho sieni
Primaciálneho paláca v Bratislave.

Hlavným organizátorom seminára bola Slovensko-ukrajinská spoločnosť v Bratislave a Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike. Lektormi boli prof. Svitlana Pachomova, Dr.Sc., vedúca Katedry slovenskej filológie Užhorodskej národnej univerzity v Ukrajine a Marek Šafin, riaditeľ odboru Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky pre štáty východnej Európy, južného Kaukazu a strednej Ázie, (referát predniesol v zastúpení Mgr. Matúš Korba, PhD.)

V úvodne seminára vystúpil Ing. Anton Novák, predseda Slovensko-ukrajinskej spoločnosti v Bratislave, ktorý predstavil poslanie a aktivity Slovensko-ukrajinskej spoločnosti. Spoločnosť svojou činnosťou prispieva k všestrannému rozvoju dobrých susedských slovensko-ukrajinských vzťahov šírením objektívnych informácií, napomáha vzájomne výhodnej hospodárskej, obchodnej, vedecko-technickej a kultúrnej spolupráci a snaží sa podporovať rozvoj kultúry ukrajinskej národnostnej menšiny na Slovensku.

V tomto roku si Slovensko-ukrajinská spoločnosť vzala za povinnosť uskutočniť tento seminár k 25. výročiu podpísania Zmluvy o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou a zhodnotiť doterajšie naše susedské vzťahy v rôznych oblastiach spoločenského života. Kultúrno-spoločenský význam seminára je okrem iného v tom, že si

pri tejto príležitosti pripomíname, že Michal Kováč, prezident Slovenskej republiky už v prvom polroku existencie nového štátu podpísal s ukrajinským prezidentom Leonidom Kravčukom 29. júna 1993 v Kyjeve prvú medzištátnu zmluvu - Zmluvu o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi SR a Ukrajinou, ktorou sa vytvoril priestor pre rozvoj vzťahov v oblasti hospodárstva, obchodu, turistiky, vedy, dopravy, spojov, ekológie, kultúry, školstva, zdravotníctva a v ďalších oblastiach.

Môžeme konštatovať, že za 25 rokov od podpísania zmluvy, narástla široká zmluvná báza slovensko-ukrajinských bilaterálnych vzťahov a za toto obdobie bolo podpísaných viac ako 98 medzištátnych dokumentov.

Seminár si neberie za povinnosť analyzovať úroveň našich bilaterálnych vzťahov, ale chce poukázať na aktivity, ktoré vytvárajú priestor pre dobrú spoluprácu, ako napríklad cezhraničnú spoluprácu a spoločné projekty financované z prostriedkov EU v oblasti vedy, kultúry a spoločenského života. Tu treba spomenúť aj širší záber spolupráce, ako je napríklad program ENI, ktorý Európska komisia schválila dňa 17. decembra 2015. Pre program spolupráce medzi Maďarskom, Slovenskom, Rumunskom a Ukrajinou na obdobie 2014 – 2020 vyčlenil Európsky fond regionálneho rozvoja 73 952 000,- EUR, kým národné spolufinancovanie predstavuje čiastku 7 395 200,- EUR.

Za osobitosť projektu medzinárodnej spolupráce považujeme to, že Slovensko-ukrajinská spoločnosť ako občianske združenie sa svojimi aktivitami snaží, aby sa naplňali zmluvné zábery, aby neostali iba na diplomatickej úrovni, ale aby sa premietli do spoločenského života oboch krajín.

V príhovore mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Ukrajiny v Slovenskej republike Yurii Muchka, ocenil vysokú úroveň politického dialógu medzi Ukrajinou a Slovenskom, ktorá sa za tieto roky rozvinula. Ďalej uviedol, že Ukrajina má záujem aktívne využívať kontakty na vysokej a najvyššej úrovni v rámci mnohostranných podujatí, čo bude mať svoju pridanú hodnotu ako pri rozvoji ukrajinsko-slovenskej bilaterálnej spolupráce, tak aj pri podpore našich spoločných záujmov na medzinárodnej scéne. Vyjadril vďačnosť slovenskej strane, ktorá na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach vzťahov podporovala a naďalej podporuje územnú celistvosť a suverenitu Ukrajiny.

Je potešiteľné konštatovať, že rozvoj vzájomne výhodnej spolupráce v oblasti ekonomiky medzi Ukrajinou a Slovenskom má pozitívne trendy. V priebehu rokov 2016 - 2017 bol zaznamenaný rast všetkých bilaterálnych obchodov medzi Ukrajinou a Slovenskom. V prvom štvrtroku roku 2018 tieto pozitívne trendy nielen pokračovali, ale sa aj výrazne zvýšili a v prvom štvrtroku 2018 dosiahol vzájomný obchod sumu takmer 404 miliónov amerických dolárov, čo je v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka nárast o 32,5%. Toto je dôkazom efektívneho fungovania zóny voľného obchodu medzi Ukrajinou a Európskou úniou. Ukrajinsko-slovenská spolupráca v ekonomickej sfére je založená hlavne na identite národných záujmov Ukrajiny a Slovenska v dvoch strategicky dôležitých oblastiach, a tými sú energetika a doprava. V závere veľvyslanec Ukrajiny ocenil, že aj nadobudnutie platnosti bezvízového režimu a Asociačnej dohody sú dôležitými úspechmi, ale ambicióznejší cieľ je členstvo Ukrajiny v Európskej únii.

Aj zástupca Ministerstva zahraničných vecí a Európskych záležitostí Slovenskej republiky vo svojom vystúpení vysoko ocenil dobrú spoluprácu Slovenskej republiky s Ukrajinou a uviedol, že Slovenská republika a Ukrajina majú tradične dobré susedské vzťahy, ktoré nie sú zaťažené žiadnymi otvorenými otázkami. Naše krajiny spája kultúrna a jazyková blízkosť, ako aj podobné historické skúsenosti. Máme záujem o stabilnú a prosperujúcu Ukrajinu, ako aj o intenzívnu spoluprácu a všestranný rozvoj dvojstranných vzťahov. Naším cieľom je rozvíjať a prehĺbovať politický dialóg, obchodno-ekonomickú spoluprácu a intenzívne rozvíjať vzťahy v humanitnej a kultúrnej oblasti.

Nadobudnutie plnej účinnosti Asociačnej dohody medzi EÚ a Ukrajinou vytvára lepšie možnosti pre ďalšie prehĺbovanie spolupráce. Asociačná dohoda a vízová liberalizácia, vynegovovaná počas slovenského predsedníctva v EÚ, dodali vzťahom s Kyjevom novú dynamiku. Ukrajina by mala ostať v popredí európskej agendy a Slovenská republika je pripravená v Bruseli otvárať témy súvisiace s rozvojom politického dialógu a prehĺbovaním vzťahov medzi EÚ a Ukrajinou.

S ukrajinskými partnermi nás spája aj spoločný záujem na zachovaní tranzitu zemného plynu cez Ukrajinu a Slovensko ďalším európskym spotrebiteľom. Plnohodnotné fungovanie uvedenej tranzitnej trasy garantuje energetickú bezpečnosť EÚ a považujeme

ho za strategickú prioritu. Na vlastné náklady a bez zdrojov z EÚ sme od septembra 2014 umožnili reverzný tok plynu na Ukrajinu. Cez Slovensko odvtedy prešlo 30 mld. m³ plynu, čo predstavuje skoro 90 % plynu dovezeného na Ukrajinu zo zahraničia. Slovenská republika týmto spôsobom zásadne zvýšila energetickú bezpečnosť Ukrajiny a umožnila jej diverzifikáciu zdrojov pri odbere plynu. Zo slovenského hľadiska ako veľmi perspektívne vnímame pripojenie sa Ukrajiny k Energetickej únii. Vystupujeme proti projektu plynovodu Nord Stream 2 a plne podporujeme modernizáciu ukrajinskej plynárenskej infraštruktúry.

Svitlana Pachomová, doktorka filologických vied, profesorka, vedúca katedry slovenskej filológie národnej univerzity z Ukrajiny vo svojom vystúpení ocenila dobré ukrajinsko-slovenské vzťahy. Vo svojom príhovore uviedla, že už v roku 1994 na Filologickej fakulte Užhorodskej národnej univerzity vznikla katedra slavianskeho jazykoznanstva a ako prvá sa špecializovala na vyučovanie slovenského jazyka a literatúry. Po dvoch rokoch sa transformovala na katedru slovenskej filológie. Tieto počiny mali veľmi pozitívny vplyv na slovenskú etnickú menšinu na Zakarpatskej Ukrajine a na intenzívny rozvoj ukrajinsko-slovenských vzťahov v oblasti ekonomiky, vedy, kultúry a biznisu. Katedra slovenskej filológie vydala prvú príručku vyučovania slovenského jazyka na Ukrajine a stala sa centrom slovakistiky na Ukrajine. Na záver vyjadrila poďakovanie a vďačnosť za spoluprácu slovenským univerzitám v Bratislave, Prešove, Košiciach a Banskej Bystrici.

Základným cieľom projektu seminára bolo priblížiť slovenskej odbornej a laickej verejnosti významný medzník dobrých susedských vzťahov medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou.

Ukrajina od samého začiatku prejavila podporu a sympatie emancipačnému snaženiu slovenského národa, uznala Slovenskú republiku a medzi prvými nadviazala s ňou diplomatické vzťahy. V zmluve sme sa zaviazali, že budeme vzájomne upevňovať a rozvíjať spoluprácu v oblasti kultúry, vedy, školstva a informácií a iných oblastiach spoločenského života.

(redakčne upravené a krátené)

Ing. Anton Novák

predseda Slovensko-ukrajinskej spoločnosti

Odhalenie činnosti mimovládnych organizácií, ako profesionálnych provokatérov a organizátorov protestov

Ten, kto nepripúšťa manipuláciu vo svete demonštrácií je samovražedne naivný, a preto sa stáva ľahkou a vyhľadávanou obeťou manipulácií. Presne tak, ako sme toho svedkami pri protestoch „za slušné Slovensko“. Poučme sa preto a poznajme onen zákerný mechanizmus manipulácie, lebo ak to nedokážeme, budeme aj naďalej manipulovaní podľa záujmov mocných. Budeme im slúžiť svojou naivitou a prvoplánovým bojom za „ušľachtilé ideály“. Budeme bojovať na námestiach, ale nie za naše, ale za ich ciele. Ukážme si teda, ako to celé funguje a prenesme sa do USA, alebo v širšom kontexte na západ, usilujúci sa o svetovú hegemoniu. Za účelom dosiahnutia tohto cieľa bolo vytvorených viacero mechanizmov, pričom jeden z mimoriadne efektívnych je celosvetový systém mimovládnych organizácií. Ide o organizácie, nachádzajúce sa takmer vo všetkých štátoch demokracie súčasného typu, ktoré sú z prevažnej časti financované práve zo západu, predovšetkým z USA.

Mimovládne organizácie majú dva účely. Prvý je vonkajší a viditeľný, zatiaľ čo ten druhý je utajovaný, skrytý a skutočný. Vonkajšou činnosťou mimovládnych organizácií je najrozličnejšia „pomoc“ tomu ktorému štátu. Ich pomoc sa týka rôznych oblastí života a celkom objektívne prináša spoločnosti veľa dobrého. To je jeden z hlavných dôvodov, prečo jednotlivé štáty otvárajú svoje brány mimovládnym organizáciám. Keďže sú totiž z väčšej časti financované zo zahraničia a robia veľa pozitívnych vecí, zdanlivo nie je dôvod ich spoločensky neakceptovať a ich aktivity neprijímať. Taktó lákavo a ľudomilne to vyzerá na prvý pohľad. Pozrime sa však na celú vec z iného uhla pohľadu. A síce nie očami obdarovaného, ale očami darcu. Čiže z hľadiska západu, ktorý mimovládne organizácie financuje a cielene ich využíva na dosahovanie svojich vlastných, nekalých zámerov. Pre západ totiž ide vždy len o dobrú investíciu, pri ktorej sa úplne samozrejme počíta s vysokou návratnosťou. Západ totiž nie je a nikdy nebol nezištný, ale vždy chcel zo svojho jedného investovaného dolára dostať sto, alebo tisíc. A presne tak je to aj v tomto prípade. Skúste si teda predstaviť, že

máte peniaze. Množstvo peňazí, ktoré môžete výhodne investovať a ďalej znásobovať. Nie ste totiž žiadny ľudomil, ale tvrdý obchodník. Obchodník, ktorý sa však rozhodol pri svojom obchodovaní kalkulovať práve s ľudomilnosťou.

Vymyslíte preto systém mimovládnych organizácií a tie sa, kvôli svojej pozitívnej činnosti v rôznych oblastiach života, stávajú veľkým prínosom pre každú spoločnosť. Pozitívnu činnosťou mimovládnych organizácií sa cielene buduje pozitívny kredit. Dosiadnutím takéhoto spoločenského renomé však dostávate do rúk možnosť ovplyvňovania povedomia spoločnosti a manipulovania s ním. To predstavuje prvý váš tromf.

Druhým vašim tromfom sú mainstreamové cudzinecké médiá, o ktoré ste sa už taktiež postarali tým, že ste ich získali do svojho vlastníctva. Znamená to, že môžete mediálne pôsobiť na spoločnosť presne takým spôsobom, ktorý vyhovuje vašim zámerom. Čiže vašej túžbe po peniazoch, moci, geopolitickej nadvláde a úplnom zotročení a podmanení daného národa. No a s týmito dvomi tromfami v rukáve, čiže spoločnosťou akceptovanými mimovládnyimi organizáciami a cudzineckými médiami vo vašich rukách môžete začať rozohrávať svoju veľkú šachovú partiu. Šachovú partiu za účelom bohatej návratnosti vami takto investovaných peňazí.

Vláda daného štátu môže byť totiž dvojaká. Vám a vašim, čiže západným záujmom naklonená, alebo naopak, západu a západným záujmom nepriateľská, alebo im aspoň nedostatočným spôsobom vychádzajúca v ústrety. Ak je vám vláda naklonená znamená to, že ide proti záujmom vlastného národa, pretože vychádza v ústrety predovšetkým západným záujmom po hospodárskom ovládnutí, podmanení, okradnutí a zotročení daného národa. A hoci vláda takto zrádza a ožobračuje vlastný národ, všetky cudzinecké médiá v rukách západu, ako aj všetky mimovládne organizácie, ktoré medzitým získali mimoriadne pozitívny spoločenský kredit, budú spoločne vládu chváliť a vytvárať jej pozitívny image. „Veď predsa ak mimovládne organizácie konajú toľko dobra, musia vždy podporovať len to, čo je dobré a správne“, približne takto uvažuje väčšina ľudí.

Avšak západ práve týmto spôsobom, prostredníctvom skoordinovanej činnosti médií a mimovládnych organizácií, dokáže dosiahnuť toho, že zrada národa a zrada na národe je samotným národom vnímaná pozitívne a progresívne. Je fascinujúce, že vhodným a cieleným ovplyvňovaním verejnej mienky je naozaj možné dosiahnuť, aby ľudia vnímali čierne ako biele.

Všetko sa ale radikálne mení, ak sa po voľbách náhodou dostane k moci vláda západným záujmom oponentská, alebo im aspoň nedostatočne idúca po vôli. To znamená, že ide o vládu, ktorá nechce ožobračovať vlastný národ a preto začne klásť prekážky tomu, aby si západné mocnosti mohli robiť v rámci teritória danej krajiny čo len chcú. Takéto niečo je pre západ, ktorý sa naučil žiť z práce a prírodných zdrojov iných, neprijateľné! A preto všetky vopred pripravené mechanizmy, ktoré má v rámci daného štátu k dispozícii, okamžite využije k tomu, aby sa situácia zmenila. Aby jednoducho bola západu nepohodlná vláda odstránená.

Každá vláda, a to akákoľvek, má svoje chyby a nedostatky. A tieto chyby sú médiami neustále vyzdvihované. Neustále sa cielene pracuje na budovaní nespokojnosti obyvateľstva, ustavične sa hovorí len o negatívach, zatiaľ čo o pozitívach sa samozrejme mlčí. Médiami, hlasom mimovládnych organizácií a opozičnými politickými zradcami vlastného národa je teda obyvateľstvo dlhodobou masírované k nespokojnosti s vládou, až tejto navrhenej kope zloby stačí nejaká vhodná iskra, akou bola nedávno na Slovensku vražda novinára. A dôsledne pripravovaná výbušná zmes exploduje do nenávistných protestov proti vláde, ktorá musí byť zosadená „pre dobro národa“. Takto sa obrazne z bieleho stáva čierne a davy ľudí sú v celom tomto diani len naivnými, nevedomými, smiešnymi štatistami, bojujúcimi za cudzie záujmy vo vopred pripravenom veľkom divadelnom predstavení na námestiach. Títo oklamaní obyčajní slušní ľudia totiž naivne veria, že naozaj bojujú za dobro a lepšiu spoločnosť. Avšak to, čo takýmto spôsobom vybojujú, ak sa im to podarí, je potom vždy v skutočnosti namierené proti nim samotným, prostredníctvom ďalšieho okradania, zotročovania a ožobračovania ich vlastného národa. Tak si masy vo svojej naivnej predstave, že zvrhnutím starej vlády a nastolením novej sa budú mať lepšie, vybojovali majdanom na Ukrajine rozvrat vlastného štátu a katastrofálny prepad životnej úrovne. Lebo západným silám, stojacim za organizovaním majdanu nešlo nikdy o dobro ukrajinského národa, ale iba o ich vlastný prospech. Tak si tiež agresívne masy v Líbyi, v boji proti takzvanému diktátorovi Kaddáfimu vybojovali iba rozvrat vlastného štátu, anarchiu a katastrofálny prepad životnej úrovne. Lebo silám, stojacim za snahami o odstránenie Kaddáfího nikdy nešlo o dobro líbyjského ľudu, ale iba o svoje vlastné zisťné a geopolitické záujmy. A naivní ľudkovia, masy, sa stali užitočným nástrojom v rukách západných

síl. Ved' si nakoniec stačí položiť jedinú prostú otázku: Kto mal prospech z majdanu na Ukrajine? Ukrajinský ľud určite nie! Kto mal prospech zo zvrhnutia Kaddáfího? Lýbijský ľud určite nie!

A presne k takémuto istému pokusu došlo v súčasnosti aj na Slovensku, prostredníctvom protestov „za slušné Slovensko“. Tieto protesty ukázali efektívnu funkčnosť vzájomného spojenia médií, mimovládnych organizácií a zradcovskej protislovenskej opozície, prostredníctvom ktorého je možné podľa potreby kedykoľvek zvrhnúť akúkoľvek nepohodlnú vládu. Tieto protesty tiež ukázali obrovskú naivitu najmä mladých ľudí, ktorí sú práve pre svoju nezrelosť zneužívaní na podobné „revolučné“ aktivity na celom svete.

Záverečné poučenie je preto nasledovné: Nič na tomto svete nie je zadarmo! A už vôbec nie to, čo k nám prichádza zo západu a tvári sa nezištne. Ani mimovládne organizácie nie sú žiadnym nezištným nástrojom na konanie dobra v iných krajinách. Naopak, sú čisto obchodníckou investíciou, ktorá počíta s výraznou návratnosťou. Pomáhajú síce a konajú dobro, avšak v rozhodujúcich momentoch využívajú všetok svoj potenciál a spoločenský kredit k tomu, aby v danom národe napomáhali presadzovať zištné záujmy svojich štedrých západných donorov. Donorov a „ľudomilov“, pre ktorých sú aj pojmy ako ľudskosť a pomoc iba obchodom. Mimovládne organizácie sú teda západným hadom na prsiach každej spoločnosti, ktorý sa na nich hreje, „koná dobro“ a ustavične číha. A v rozhodujúcej chvíli uštipne! Uštipne toho, komu sa hrial na prsiach a „robil mu dobro“! Uštipne ho a svojím jedom otrávi spoločenské povedomie tak, aby bolo to čierne a zlé, čo sa svojimi chamtivými rukami chce zmocniť daného národa, vnímané ako biele a dobré. Aby tak bolo pod pláštikom „dobra, demokracie a humanizmu“ dosiahnuté víťazstvo temných síl, stojacich za financovaním mimovládnych organizácií. Aby sa tieto temné západné sily a ich opoziční prisluhovači mohli dostať k moci a aby prostredníctvom ich poslušného vazalstva dosiahol západ bohatej návratnosti všetkých svojich ľudomilných investícií. A takisto nie je nevinné ani sledovanie rôznych cudzineckých televízií, čítanie novín a počúvanie rozhlasu. Tieto západom vlastnené médiá sa totiž takto stávajú ľuďom dobrým spoločníkom pri relaxácii a trávení voľného času, avšak všetko, čo je len možné, je v nich nastavené tak, aby ovplyvňovalo verejnú mienku a svetonázor obyvateľstva spôsobom, aký vyhovuje vlastníkom týchto médií. A hlavne ich túžbe po moci,

vplyve a absolútnom hospodárskom ovládnutí. V rozhodujúcej chvíli je teda aj tento mediálny cudzinecký potenciál vždy využitý tak, aby, ako u nás na Slovensku, nasmeroval verejnosť k zvrhnutiu vlády, ktorá chce národu dobre a k nastoleniu novej vlády, ktorá bude poslušne plniť príkazy západu, a tým zabezpečovať návratnosť všetkých jeho „humanistických“ investícií. A je smutné, že tisíce Slovákov, protestujúcich „za slušné Slovensko“ podľahlo tejto manipulácii a stali sa užitočnými nástrojmi v cudzích, zlovoľných rukách.

Je smutné, že mnohí obyvatelia Slovenska ešte vnútorne nedozreli k tomu, aby prehliadli tento efektívne uplatňovaný princíp manipulácie, čo žiaľ reálne znamená, že kedykoľvek bude západ chcieť, zneužije ich ľudskú naivitu na odstránenie akejkoľvek nepohodlnej vlády, ktorá im nepôjde vo všetkom poruke. A tisíce zmanipulovaných Slovákov im v tom bude pomáhať na námestiach s veľkým „revolučným“ nadšením.

Johanides, blog Pravda.sk, apríl 2018

Zahranční agenti

Štyri neziskovky si rozdelili 900-tisíc dolárov zo zahraničných zdrojov

Rafael Rafaj

Štyri subjekty signatárov iniciatívy „Chceme opäť veriť v právny štát“ si polepšili takmer o 900-tisíc dolárov.

Vplyv a finančná pomoc zahraničia prúdia pre vybrané mimovládky aj cez špecifický americký CEE Trust. Jeho koncept vznikol v roku 1997, keď sa stretli zástupcovia súkromných amerických nadácií a americkej vlády USA a najmä nadácie Rockefellerovcov, Edsela a Henryho Forda, Charlesa Stewarta Motta či Georgea Sorosa. Trust pôsobí na Slovensku od roku 2002. Financie najskôr rozdeľovali konzorciá Nadácie Ekopolis a Centra pre filantropiu – ETP a trust program realizovaný Nadáciou otvorenej spoločnosti (2+2 milióny USD). Od roku 2006 USA posielajú peniaze už priamo na účty organizáciám. Takto v rokoch 2006 až 2012 len Aliancia

Fair-play prijala od CEE Trustu 211 542 USD, Nadácia Pontis 427 500 USD, Inštitút pre verejné otázky 396 369 USD, Via Iuris 366 848 USD, Transparency International Slovensko 33 900 USD, Ekopolis 125 000 USD, INEKO 111 000 USD a Nadácia otvorenej spoločnosti 264 000 USD. Spolu 25 mimovládnych organizácií získalo za šesť rokov až 3 206 649 amerických dolárov! Štyri subjekty signatárov iniciatívy „Chceme opäť veriť v právny štát“ si polepšili takmer 900 tisícmi (887 870) USD. „Obyčajným“ mimovládkam sa o takýchto daroch zo zahraničia môže len snívať.

Liga za ľudské práva

Z celkového rozpočtu 235-tisíc eur (2016) tvorili zdroje zo zahraničia 29,1 percenta. Medzi donormi sú Veľvyslanectvo USA, Open Society Institute a Nadácia otvorenej spoločnosti. Mimovládky čerpá nadštandardné zdroje aj od vládnych orgánov Slovenskej republiky. Rezort vnútra sa podieľa na jej financovaní vyše 30 percentami a MZV SR vyše šiestimi. Spolu je podiel štátu až 37 percent, z toho na projektoch 21 percent, financie zo zahraničia v grantovej schéme zaberajú až 55 percent. Pritom asignačná daň (2 percentá) tvorí len 1,2-percentný podiel, takže ľudskoprávna agenda zjavne neoslovuje verejnosť. Liga na mzdy k pomeru grantov (165/235-tisíc) spotrebuje až dve tretiny (68 percent) svojho rozpočtu. Hlavným cieľom je ochrana práv cudzincov na území SR, keďže je partnerom neziskovky W2EU, ktorá doslova organizuje príchod migrantov do Európy. Vplyv zahraničia zvyrazňuje dokument ku grantu pre mladých právnikov z oblasti azylového práva, migrácie a utečencov, ktorý vypracovali na americkej ambasáde!

Aliancia Fair-play

Hneď v úvodnej vete svojho profilu hovorí o Slovensku ako o „tejto krajine“... Podiel zahraničných zdrojov je opäť nadpolovičný – 51,3 percenta z 240-tisíc eur. Len participácia Sorosovho Open Society Institute na celkových príjmoch Aliancie Fair-play (AF-P) je takmer tretinová (30,34 percenta). Ak prirátame aj Visegrad Fund (prepojený na OSF), tak len George Soros má až 35-percentný podiel na fungovaní AF-P. K tomu prirátajme zdroje dvoch veľvyslanectiev (USA a Spojeného kráľovstva) predstavujúce 10 percent. Kvóta OSI (Nadácia otvorenej spoločnosti) na grantoch AF-P z príjmov zaberá 34 percent. V štruktúre grantov aliancie tvoria transfery z Nadácie Pontis polovicu z objemu dotácií od Sorosovho OSF, pričom príjmy nadácie pochádzajú z drvivej väčšiny opäť od zahraničných spoločností. Zaujímavé je, že „honoráre“ pracovníkov (177-tisíc eur)

predstavujú z celkového objemu zdrojov (349-tisíc eur) opäť viac než polovicu (50,6 percenta) rozpočtu.

Nadácia PONTIS

Táto nadácia je na rozdiel od ostatných úspešnejšia v čerpaní dvoch percent z dane. V štruktúre príspevkov za rok 2016 (1,4 milióna eur) je podiel asignačnej dane od zahraničných spoločností takmer päťtinový (18,8 percenta). Príspevky od zahraničných spoločností z ich zaplatenej dane dosahujú až 80 percent. Na daroch právnických osôb v štruktúre nadačných fondov (2,18 milióna) majú subjekty pôvodom zo zahraničia 55,4-percentnú časť. Pontis publikuje Index udržateľnosti neziskových organizácií, mapujúci vývoj neziskového sektora na Slovensku. Na túto ročenku prispieva Agentúra Spojených štátov amerických pre medzinárodný rozvoj (USAID).

Nadácia otvorenej spoločnosti

Zahraničné zdroje medzi prijatými darmi (2016) Nadácie otvorenej spoločnosti (NOS) boli nadpolovičné (50,5 percenta). V tomto roku dostala NOS od Úradu vlády SR(!) dotáciu 117 213 eur. Po jej odpočítaní predstavujú inonárodné zdroje takmer 60 percent. V príjmovej časti je to viac ako 71 percent a ak by sa odrátala jednorazová dotácia vlády (cez TIPOS až 430 593 eur), tak podiel zahraničia by stúpil na 90,2 percenta! Sorosova nadácia je navyše aj správcom grantového systému EEA grant (nórske fondy), kde sa v rokoch 2014 – 2020 prerozdelených 9 miliónov eur na ciele „aktívneho občianstva“. Takú istú sumu rozparcelovali sorosovci aj v období do roku 2013. Na podporu aktivít MVO poslala zdroje aj EÚ – 3,199 milióna eur. Operátorom programu Demokracia a ľudské práva (Finančný mechanizmus EHP 2009 – 2014) bola opäť nadácia. Angažovala sa aj v projekte sorosovho OSF Právna pomoc utečencom. Hlavným cieľom projektu „Refugee Friendly Slovakia“ (Slovensko priateľské k utečencom) bolo „pôsobenie na politickú a verejnú mienku tak, aby sa Slovensko stalo krajinou otvorenejšou k prijímaniu utečencov a odlišností v spoločnosti“. Nadácia má vplyv aj na mediálne prostredie udeľovaním Novinárskej ceny roka. Priznáva, že jej projektové aktivity sú zamerané na médiá, politikov a iných tvorcov verejných politík, akademikov, právnych expertov, reprezentantov migrantských komunít a, samozrejme, v hľadáčiku je aj verejnosť a mládež. Nadácia podporila vysokoškolskú učebnicu Tretí sektor a mimovládne organizácie (UMB v Banskej Bystrici) a množstvo debatných projektov, z ktorých vzišli aj organizátori študentských protestov.

Via Iuris

Aktívna mimovládka má ročné príjmy 240 735 eur (2016), z toho grantové schémy predstavujú 67,8 percenta a zahraniční donori v hlavnej príjmovej štruktúre 56,3 percenta. Položka zahraničia (OSF, EEA grants, Veľvyslanectvo USA, Stredoeurópska nadácia CEF, Európska komisia – Life, Visegrad Fund, ale aj Telecom či Pontis s výrazným zahraničným podielom) na celkových príjmoch dosahuje 38 percent! Dosah cudziny na činnosť Via Iuris bol v nedávnej minulosti oveľa väčší. Podľa výročnej správy tvorili v roku 2010 zahraničné zdroje až 82,5 percenta príjmov. Z tohto mali Sorosove organizácie (OSI a NOS) takmer polovičný podiel (47,2 percenta). Ak by sme zarátali aj podiel OSI na CEE Trust, potom by bol zlomok zahraničných financií pod vplyvom Georgea Sorosa na činnosť Via Iuris až 68,8-percentný. Aj analýza financovania roku 2015 vysoko prekračovala deklarovaný štatistický priemer. Príspevky na činnosť od zahraničných subjektov boli na úrovni 54,5 percenta, pričom podiel mimoslovenských zdrojov v grantovej schéme bol až 75 percent, z toho len Sorosov OSF mal viac ako tretinovú (35,4 percenta) participáciu. Pre mimovládnu organizáciu, ktorá sa snaží najmä o „zvýšenie transparentnosti súdov a nezávislosť súdnictva“, to nie je práve najnezávislejšia vizitka.

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť – SGI

„Inštitút“ SGI vznikol v roku 2001 s podporou INEKO. Medzi tridsiatkou signatárov iniciatívy „Chceme opäť veriť v právny štát“ sú štyria predstavitelia SGI. Až 93,9 percenta zdrojov na projekty pochádza od zahraničných pôvodcov, z toho granty od Sorosovho OSI mali na chode SGI takmer 30-percentný podiel (29,8 percenta). SGI v roku 2015 dostala takmer 11-tisíc eur na projekt Správni kandidáti... Okrem iného podporujú aj projekt Demagog stážistami, ktorí „vyhodnocujú“ pravdivosť výrokov politikov. V SGI pôsobil aj poslanec Miroslav Beblavý, signatárka iniciatívy za SGI pracovala pre think tank ALFA, ktorý zas úzko spolupracoval so stranou Siet’.

INEKO

Známe je podporou „reformy“ bývalého ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca (ANO) a obhajobou pôsobenia zahraničných a súkromných zdravotných poisťovní vo verejnom zdravotníctve! INEKO, kde pôsobí Ivan Mikloš, sa netají podporovaním protislovenských vlád a politikov pri presadzovaní a uskutočňovaní štrukturálnych reforiem. Z rozpočtu 273-tisíc eur (2016) majú

zahraničné finančné dary vyše 35-percentný podiel, z toho americké zdroje 26 percent a Sorosovi donori takmer 6 percent. Aj táto MVO má z dvoch percent dane len zanedbateľný podiel (2,44 percenta). Na platy a odvody zamestnancov ide až 81 percent z rozpočtu! Zvláštne je, že verejné zdroje na rozvojovú pomoc (primárne do zahraničia) cez MZV SR (SlovakAid) „pomohli“ takmer 40 percentami.

Nadácia Zastavme korupciu

Nadáciu založil multimilionár Miroslav Trnka, spoluzakladateľ firmy ESET, spolu s Michalom Bláhom, podnikateľom v reklame, preto výnimočne nie je odkázaná na zahraničné zdroje. Trnka figuruje na 5. mieste medzi najbohatšími Slovákmi (580 miliónov eur). V rebríčku je aj ďalších päť esetákov, ktorí majú dohromady majetok vyše 2 a pol miliardy eur! Činnosť nadácie oficiálne spustili počas festivalu Pohoda 2014. Mzdové náklady v roku 2016 spotrebovali až 51,5 percenta rozpočtu (7 zamestnancov). Dary multimilionára Trnku sa podieľajú 78 percentami na ročnom rozpočte (250-tisíc eur). Riaditeľ nadácie Pavel Sibyla vystúpil ako rečník na protestnom mítingu v Košiciach. Aktuálne sa „preslávil“ trestným oznámením na šéfredaktora Zeme a Veku Tibora Rostasa. Nie však pre korupciu, ale pre údajný „zločin z nenávisti“.

Priame americké financovanie MVO na Slovensku počas rokov 2006 – 2012:

Aliancia fair play 211 542 USD

Nadácia Pontis 427 500 USD

Inštitút pre verejné otázky 396 369 USD

Via Iuris 366 848 USD

Transparency International Slovensko 33 900 USD

Ekopolis 125 000 USD

INEKO 111 000 USD

Nadácia otvorenej spoločnosti 264 000 USD.

25 mimovládnych organizácií získalo za šesť rokov až 3 206 649 amerických dolárov! Štyri subjekty signatárov Iniciatívy „Chceme opäť veriť v právny štát“ si polepšili takmer 900-tisícami USD (887 870).

In: extraplus.sk/máj 2018

Kto koho chce strašiť ?

Dagmara Bollová

Slovenská vláda podala návrh a poslanci národnej rady / oba prívlastky sú spochybniteľné.../ **17.mája 2018 odhlasovali – česť výnimkám – vyslanie 152 našich vojakov do Pobaltia**

„ v súlade s obrannou stratégiou NATO, ktorej základný element je aspekt ODSTRAŠENIA. Slovenská republika demonštruje solidaritu spojencov, ich odhodlanie a schopnosť reagovať spustením okamžitej reakcie proti akejkoľvek agresii ... s možnosťou nasadenia v Lotyšsku, Litve, Estónsku a Poľsku“ - citát z dôvodovej správy k predloženému návrhu.

Naši vojaci budú teda vyslaní v úlohe strašiakov. Podobnosť so slovenským slovným spojením „strašiak do maku“ je čiste náhodná. Taký strašiak veľmi produktívne splnil svoju úlohu v boji proti vrabcom, ktorých krdle sa na našom území viditeľne vytrátili. Na východ od hraníc Pobaltia a iných štátov – strašivtákov sa ale v lesoch v hojnom počte vyskytujú medvede, ktorých nejaký strašiak nevyľaká. Dávno sa prebudili z letargie 90-tych a nulových rokov a pozorne sledujú, aby na ich teritórium ani náhodou nebol exportovaný žiaden odstrašovač. Vôbec nemajú záujem opustiť svoje trvalé bydlisko. Pre názornosť môže poslúžiť Šiškinov obraz – spokojne sa hrajúce Tri medvede. Nemajú záujem ísť do končín, kde niet ani medu, ani malinčia a svoju krásnu prírodnú scenériu si narušiť nedajú.

Nejestvuje zatiaľ rozprávka, ani iný literárny žáner o tom, ako strašiak vyplašil, naľakal či odstrašil medveďa. Prvotinou onoho druhu chce byť „slovenská“ solidárna úderka pod vplyvom bláznov, drzých egoistov, bojovných jastrabov a neukojených „vládcov sveta“, odhodlaných pochodom cez mŕtvolu nabíjať svoje bankové kontá.

Kto koho straší ? Muži na motorkách, vezúci kvety na hroby padlých, do nepričetnosti vyplašili pohraničníkov jedného Strašivtákov, ktorí zo strachu bez zaváhania porušili zákony a cez svoje územie ich nepustili. V apríli 2014 ruské lietadlo preletelo v Čiernom mori nad torpédoborcom USS Donald Cook, na čo časť posádky zo strachu požiadala o uvoľnenie z vojenského námorníctva...

Pre organizátorov odstrašujúcich výprav, ale najmä pre ich lokajov a nevoľníkov, „...*schopných a odhodlaných reagovať systémom okamžitej reakcie...*“, operatívne už **18.mája 2018** sa na ruskej webovej stránke **kont.ws** objavila **paródia na Inštrukciu pre amerických vojakov**, ktorí padli do zajatia /možno ju nájsť na adrese <http://www.vn-parabellum.com/us/mis-pow.html/>, vydanú departmentom USA 16.mája 1944. Paródia je napísaná s príslovečným ruským zmyslom pre humor, ale vzhľadom na situáciu **môže byť jej preklad poučný a užitočný:**

Inštrukcia pre interventov

1. Napíšte závet. Je to pochopiteľný a zrozumiteľný úkon, ale odporúčame vám odkázať všetok svoj hnutelný i nehnuteľný majetok v prospech Ruska. V takom prípade ak sa dostanete do zajatia, budete mať dôkaz lojálnosti k našej krajine a vojenský poľný súd tento fakt zohľadní. Je možné, že vám dajú nie 20 rokov ťažby dreva v tajge, ale iba 10.

2. Naštudujte si klimatické podmienky v Rusku. V lete je v Rusku horúco, na jeseň a na jar prší a je blato. V zime môže byť všetko možné, dokonca i búrky. Zoberte na vedomie tieto fakty a obliekajte sa zodpovedajúco ročnému obdobiu i miestu, do ktorého sa chystáte prísť /reálne zhodnoťte svoj cieľ /- v rovnakom čase bývajú v Rusku rôzne ročné obdobia.

3. Bezpodmienečne sa naučte po rusky. Ruština sa vám hodí v každom prípade - vzdať sa do zajatia, vypýtať si chlieb, vodu, opýtať sa na cestu domov. Minimálna zásoba viet vám dovolí vyžiť - ruský človek nebude bez vysvetlenia strieľať do toho, kto hovorí po rusky. Ak budete kráčať a nahlas vykrikovať po prekročení ruskej hranice „*Ja sdajús!*“, vaše šance na prežitie sa významne zvýšia.

4. Bezpodmienečne si naštudujte geografiu krajiny. Berte do úvahy, že 50% územia Ruska je pokryté lesmi, rozloha riek a jazier je 12,5%, 10% sú bažiny. V prípade začatia vojny na všetkých týchto územiach možno nájsť ukrytú časť obyvateľstva, ktorá sa tradične nazýva partizánmi.

V dôsledku podmienok, v ktorých musia žiť, sú veľmi zlí, chytrí a nepriateľ a považujú v prvom rade za zdroj nábojov a zápaliek. Usilujte sa vždy nachádzať na otvorenom priestranstve – partizáni neradi vychádzajú z lesov, a tak budete mať šancu, že po vás neprídu. Usilujte sa tiež nepresúvať sa počas temnej časti dňa – Rusi sa v

temnote výborne orientujú. Rátajte s tým, že v severných regiónoch Ruska temná časť dňa trvá pol roka.

5. Naštudujte si históriu krajiny. Pokúste sa analyzovať a vziať do úvahy skúsenosť porážok Švédov, Francúzov, Nemcov, Japonska, Turecka...Gruzínska. Záver – najlepšie je vyhlásiť, že ste pacifista.

6. Snažte sa vyhľadať medzi svojimi predkami Rusov, naučte sa históriu svojej rodiny, z ktorých miest sú vaši predkovia. Pousilujte sa vzdať sa do zajatia práve v tých miestach – Rusi sa veľmi vľúdne správajú k rodákovi. Budete mať šancu.

7. Zoberte do úvahy účasť Thajska v 2. svetovej vojne na strane Nemcov. 99% Rusov nevie o takom historickom fakte. Všetkými silami sa usilujte správať ako thajská armáda.

8. Najmenej mesiac pred začiatkom vpádu do Ruska si zabezpečte SIM kartu miestnych operátorov, aby ste sa nedostali do roamingu. Uvedomte si, že v zajatí nebude možné doplniť účet vášho domáceho operátora, pretože všetky zajatecké územia sú dávno zabezpečené terminálmi Sberbanky.

9. Preštudujte si ruské zákony. Všimnite si tú skutočnosť, že kontraband privezených valút je trestný a pokuta je desaťnásobok sumy nedeklarovanej valuty. Dovoz strelnej zbrane je tiež zakázaný. Preto ju alebo nechajte doma, alebo si skúste vybaviť na ňu dokumenty.

10. Zoznámte sa s vízovými formalitami pred návštevou Ruska. Dodržiavanie vízových pravidiel vám pomôže príjemnejšie sa cítiť na území krajiny a nebudete sa báť vyhostenia s následným zákazom vstupu.

11. Ak ste sa pevne rozhodli zúčastniť sa vojenskej operácie proti Rusku, majte na pamäti, že všetko musíte urobiť veľmi rýchlo, času bude málo – snažte sa vzdať sa do zajatia maximálne rýchlo, ale správne:

- podľa možnosti si vyberte, komu sa chcete vzdať – partizáni nevedia o Ženevskej konvencii, alebo sa tvária, že o nej nevedia,

- zabudnite na všetko, čo ste sa dočítali vo vyššie uvedenej americkej Inštrukcii o právach zajatcov z roku 1944, presvedčivo sa tvárte, že ste o nej ani o žiadnej podobnej nikdy nepočuli,

- vzdať sa do zajatia partizánom neodporúčame, ale ak ste odvážny, silný a máte radi extrémne situácie, budete mať šancu rýchlo poznať kultúru Ruska, jazyk a pri správnom postupe nadobudnete priateľov

na celý život. Až vás prepustia zo zajatia, budete sa s veľkou radosťou navštevovať a priateliť sa celými rodinami.

12. V zajatí dodržiavajte pravidlá správania a spoločenskej etiky. Dodržiavajte aj pravidlá hygieny a rozvrh pracovného dňa. Buďte užitočný a poslušný, aby ste boli na bielom zozname vedenia zajateckého tábora.

13. Nepokúšajte sa ujsť zo zajatia. Pamätajte si, že 70% územia Ruska tvoria lesy, jazerá a bažiny. Všetko ostatné bude využité pre zajatecké tábory. Ujsť sa vám nepodari. Ak sa pokúsite ujsť zo zajatia partizánov, pamätajte si, že na utečencoch partizáni cvičia mladých, ktorí vôbec nepoznajú pravidlá o zaobchádzaní so zajatcami.

14. Ak patríte k sexuálnym menšinám, vynasnažte sa to maximálne kvalitne skryť.

15. Rátajte s historickým faktom – o nejaký čas po napadnutí, urobiac poriadok na vlastnom území, Rusi vždy všetci spolu idú na návštevu do tej krajiny, ktorá poslala interventov.

V žiadnom prípade sa nepriznajte, z ktorej krajiny pochádzate. Nazvite cudziu...

16. Preverte, či ste napísali závet a odpíľte zo zbrane mušku !

Alebo ešte považujete a nepôjdete k nám ?

Bačišin&Demeš

Dušan D. Kerný

V mediálne búrlivých časoch, aké aj teraz, nie po prvý raz, obchádzajú RTVS, sa oplatí uchýliť sa k zdržanlivosti a znížiť objem vášní. Bolo to vidno v relácii Správy a komentáre moderátora Strážinca z marca 2018. Bola to prvá relácia, v ktorej zaznela kvalifikovaná polemika o niekoľkých udalostiach. O prípade otravy dvojitého agenta Skripaľa a jeho dcéry, o stanovisku britskej a ruskej vlády, o postupe Slovenskej republiky a vôbec vzťahy našej republiky k Ruskej federácii a EÚ a stave diplomatických vzťahov.

O bezprecedentnom narušení zavedenej diplomatickej praxe vypovedávaním ruských diplomatov hovoril odborník z univerzity v Banskej Bystrici Erik Pajtinka. Vyslovil otázku, či je tento nový štandard dobrý?

Vrcholom relácie bola polemická zrážka medzi Pavlom Demešom a Vladimírom Bačišinom. O P. Demešovi odznelo nemálo jednoznačných kritických výhrad. Viac ako dôstojného partnera mu robil V. Bačišin, znalec ruského prostredia, osobnosť generácie, ktorá vstúpila do žurnalistiky po roku 1989, rešpektovaná v ruských akademických kruhoch. P. Demeš sa držal prijatých vládnych dokumentov a potreby spojeneckej solidarity. S tým, že Slovensko bude teraz sledované, ako sa bude správať a zásadou by malo byť, aby sa činitelia pridržali jednotného stanoviska. Poukázal na to, že vo veci bolo rozhodujúce stanovisko koaličnej rady, a nie ministerstva s tým, že bývalý predseda vlády sa ešte stále o Rusku vyjadruje ako o strategickom partnerovi, kým vládne a spojenecké dokumenty to už zamietli, pre ne je Rusko „problémová krajina“, ktorá nás (SR i EÚ a NATO) ohrozuje. Pripomenul naliehanie prezidenta, ktorý disponuje spravodajskými informáciami, a preto tlačí na rozhodnejší postup voči Moskve.

Vladimír Bačišin vytvoril protipól, ktorému ťažko uprieť logiku. Jasne povedal, že v štátoch NATO a EÚ je hľadanie a vytváranie nepriateľa z Ruskej federácie najmä súčasťou vnútornej politiky. Veľmi jednoznačne poukázal na to, že treba rozlíšiť medzi faktami a klamstvami a trvať najmä na tom, že ani jedna strana do dňa relácie nedokázala svoje tvrdenia. Treba reagovať triezvo, Slovensko nič nezmeškalo, pretože v tomto prípade sa spojenci, (osobitne Británia) veľmi ponáhľali, veď recept jedu, ktorým bol dvojité agent otrávený je verejne prístupný v USA.

Relácia priniesla vecnú polemiku v prípade, ktorý verejnosť sleduje. Je to jasne už nie diplomatický, ale silový spor.

In: SNN 15/2018

JUBILEÁ

Jubileá v 4. štvrtroku 2018

Sláva národa hodná je obetí...

Jozef Miloslav Hurban

Október

- **6. októbra 1938** sa zišli v Žiline z iniciatívy Hlinkovej slovenskej ľudovej strany zástupcovia slovenských pravicových strán a **prijali VYHLÁSENIE O AUTONÓMII Slovenska v rámci Československa**. Pražská vláda toto vyhlásenie prijala a v ten istý deň menovala dr. Jozefa Tisu za ministra pre správu Slovenska - **80. výročie vyhlásenia**.

- **15. októbra 1843 sa narodil** v Bobrovci **novinár, redaktor a publicista AMBRO PIETOR**. Zomrel v Martine 3. decembra 1906. Vyštudoval právo v Pešti, vo Viedni a v Prahe. Pôsobil ako redaktor v redakcii Národných listů v Prahe, Pešťbudínskych vedomostí, Národných novín a Národného hlásnika. Patril medzi najaktívnejších národnokultúrnych dejateľov, organizátorov a funkcionárov kultúrnych spolkov. Za svoju činnosť bol prenasledovaný a väznený. Inicioval založenie Živeny, slovenského gymnázia v Kláštore pod Znievom, Slovenského spevokolu. Bol predsedom Turčianskeho kasína a iných spolkov – **175. výročie narodenia**.

- **15. októbra 1908 sa narodil** v Skalici **jazykovedec, univerzitný profesor LUDOVÍT NOVÁK**. Filozofickú fakultu Karlovej univerzity v Prahe absolvoval roku 1932. V rokoch 1933 – 1938 pôsobil v Jazykovom odbore Matice slovenskej, potom v Slovenskej učenej spoločnosti, v Slovenskej akadémii vied a umení a na Filozofickej fakulte UK a tiež na univerzitách v

Trnave a Prešove. Zakladateľ modernej slovenskej lingvistiky. Priekopník štrukturalizmu a fonológie, zástanca radikálnej pravopisnej reformy. Zaoberal sa vzťahmi češtiny a slovenčiny. Zomrel 27. septembra 1992 v Ľubochni. - **110. výročie narodenia.**

- **18. októbra 1888 sa v Liptovskom Mikuláši narodil básnik, prozaik a politik MARTIN RÁZUS.** Zomrel 8 augusta 1937 v Brezne. Krátko bol kaplánom v Modre, farárom v Pribyline, desať rokov v Moravskom Lieskovom a od 1930 v Brezne. Vytvoril pribojné demokratické a humanistické literárne dielo. Prvé básnické zbierky sú ovplyvnené vojnovými udalosťami. Sklamanie z povojnových udalostí v štáte vyjadril v zbierke Kameň na medzi a Šípy duše. Vytvoril rozsiahlu románovú koncepciu Svety a historické romány Júlia a Odkaz mŕtvych. Obľubu si získali jeho detské romány Maroško a Maroško študuje. Bol prezieravý politik. Vyzýval na národnú jednotu Slovákov bez rozdielu na politickú a náboženskú príslušnosť. Publicisticky presadzoval československú vzájomnosť, ale odsudzoval čechoslovakizmus a centralizmus. Bol poslancom Národného zhromaždenia a predseda Slovenskej národnej strany. Hlásal samostatný rozvoj slovenského národa a právo na autonómiu – **130. výročie narodenia.**

- **26. októbra 1848 boli v Hlohovci-Šulekove popravení účastníci slovenského povstania meruôsmeho roka KAROL HOLUBY a VILIAM ŠULEK.** Holuby bol splnomocnencom SNR pre získavanie dobrovoľníkov. Maďarské gardy ho zajali a spolu s Viliamom Šulekom odsúdili na trest smrti a popravili. - **170. výročie smrti.**

- **27. októbra 1968 prijalo Národné zhromaždenie v Prahe zákon o ČESKOSLOVENSKEJ FEDERÁCIÍ.** Zákon formálne uznával národ český a národ slovenský, ich právo na sebaurčenie až do oddelenia a rešpektovanie suverenity každého národa a jeho práva utvárať si slobodne spôsob a formu svojho národného a štátneho života. Prezident L. Svoboda ho podpísal na Bratislavskom hrade 30. októbra a do platnosti vstúpil 1. januára 1969. - **50. výročie prijatia.**

- **30. októbra 1918 sa zišla v Martine na pozvanie Slovenskej národnej rady porada slovenských politických činiteľov a odhlasovala DEKLARÁCIU SLOVENSKEHO NÁRODA, známu Martinskú deklaráciu,** ktorou sa Slovensko pripojilo k československému štátu. Prítomných bolo 101 účastníkov, z toho 31 z T. Sv. Martina. Po uliciach mesta pochodovali útvary

honvédov, aby zastrašili účastníkov zhromaždenia. Výsledok schôdzky oznámil predseda SNR Matúš Dula telegramom do Prahy.
-100. výročie prijatia.

November

- **2. novembra 1938 sa uskutočnila VIEDENSKÁ ARBITRÁŽ** - rozhodnutie fašistických veľmocí Nemecka a Talianska o odstúpení časti Slovenska hortyovskému Maďarsku. Diktát bol podpísaný na zámku Belvedere vo Viedni ministrom zahraničných vecí Nemecka Ribbentropom a ministrom zahraničných vecí Talianska G. Cianom. ČSR musela odstúpiť Maďarsku polovicu územia Zakarpatskej Ukrajiny a tú časť slovenského územia, na ktorom podľa maďarského sčítania obyvateľstva z roka 1910 žilo aspoň 50% obyvateľov maďarskej národnosti. Mestá Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. – **80. výročie.**

- **4. novembra 1918 vymenovala Národná rada československá v Prahe štvorčlennú DOČASNÚ SLOVENSKÚ VLÁDU.** Na jej čele bol MUDr. Vavro Šrobár. Jej ďalšími členmi na poste vládnych referentov pôsobili Ivan Dérer, Anton Štefánek a Pavol Blaho. Po 10 dňoch ju Národné zhromaždenie ČSR rozpustilo a určilo V. Šrobára za ministra s plnou mocou pre Slovensko.- **100. výročie.**

- **6. novembra 1993** v Mníchove (NSR), **zomrela slovenská sopranistka svetového významu Lucia Poppová**, pochovaná je v Bratislave na cintoríne v Slávičom údolí. Narodila sa 12. novembra 1939 v Záhorskej Vsi. Po maturite začala študovať medicínu, ale po druhom semestri prešla na Vysokú školu múzických umení v Bratislave – venovala sa štúdiu spevu. Po ukončení štúdia v roku 1963 získala angažmán vo Viedenskej štátnej opere. Slávu si získala interpretáciou Kráľovnej noci v Čarovnej flaute. Jej obľúbeným repertoárom boli postavy z oper W.A. Mozarta a Richarda Straussa. Spievala nielen v Štátnej opere vo Viedni, ale aj v Kolíne nad Rýnom, Mníchove, v milánskej La Scale, v Londýne, v Zürichu, v Metropolitan Opere v New Yorku. Vyhľadávali ju ako koncertnú a komornú speváčku. Hrala aj vo filme Jánošík I.-II. Po novembrových udalostiach 1989 jej zásluhou nadviazali umeleckú spoluprácu medzi Bratislavou a Viedňou. Na jej pamiatku sa každoročne koná v Bratislave koncert Hommage 'a Lucia Popp.- **25. výročie smrti.**

- **11. novembra 1918** v železničnom vozni v lesíku pri meste Compiègne sa odohralo **posledné dejstvo ukončenia PRVEJ SVETOVEJ VOJNY**. Cisárske Nemecko, zastúpené delegáciou pod vedením poslanca M. Erzbergera muselo prijať podmienky prímieria, ktoré v mene víťaznej koalície mocností Dohody tlmočil francúzsky maršal F. Foch. Ukončenie bojov na všetkých bojiskách znamenalo koniec vyše štvorročných krvavých bojov v Európe. Nemci museli prijať deväť bodov prímieria. Podpísanie týchto podmienok v skutočnosti znamenalo kapituláciu Nemecka – **100. výročie**.

- **12. novembra 1973 zomrel** v Nitre **učiteľ, hudobný skladateľ, zbornajster JOZEF ROSINSKÝ**. Ako spevák, organista a klavirista pôsobil aj v zahraničí. Zložil 11 oper (najznámejšia Matej), 269 svetských a vyše 500 cirkevných skladieb. Viacero diel venoval Nitre, v ktorej prežil posledných 25 rokov života ako regenschori biskupskej katedrály. Skomponoval 16 piesní na texty Miroslava Válka. Písal aj divadelné hry a libretá. **45. výročie smrti**.

- **17. novembra 1908 sa narodil** v Joliet v USA **americký biskup slovenského pôvodu ANDREJ GRUTKA**. Pôsobil ako kňaz v slovenských osadách pri Chicagu a biskup novoutvorenej diecézy v Gary. Podporovateľ slovenskej katolíckej emigrácie. Spoluzakladateľ Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Aktívne pracoval v krajanskom hnutí. Bol spoluzakladateľom a čestným predsedom Svetového kongresu Slovákov. - **110. výročie narodenia**.

December

- **6. decembra 1898 zomrel** v Revúcej **pedagóg RUDOLF HOMOLA**. Narodil sa 1. apríla 1822 v Revúcej v rodine hodinára. Vyštudoval lýceum v Banskej Štiavnici, Levoči a univerzitu v Halle. Bol evanjelickým kaplánom v Revúcej a učiteľom na kolégiu v Prešove. V roku 1862 bol zakladateľom, profesorom a v rokoch 1866-1867 správcom prvého slovenského gymnázia v Revúcej. Je autorom školských učebníc i didaktických poviedok propagujúcich sporenie. - **120. výročie smrti**.

- **10. decembra 1928** v Závažnej Porube sa **narodil, básnik, esejista, spisovateľ pre deti, prekladateľ MILAN RÚFUS**. Zomrel 11. januára 2009 v Bratislave. Patrí medzi najvýznamnejších predstaviteľov modernej slovenskej poézie. Jeho básnický debut

zbierka *Až dozrieme* zarezonovala v slovenskej poézii. Predstavil sa v nej hlbavý básnik s vážnym vzťahom k spoločnosti, svetu i k sebe. V jeho tvorbe sa spája a podmieňuje slovo, obraz a výtvarné umenie so silným sklonom k prírode. Vidíme to vo viacerých zbierkach s fotografiami M. Martinčeka. Rúfusova *Óda na radosť* je úvaha o zmysle ľudského života. Silným inšpiračným zdrojom jeho básní bola ľudová slovesnosť a slovenské rozprávky v tvorbe pre dospelých i pre deti. Obľubu s nielen u detí si získali jeho *Modlitbičky* a *Nové modlitbičky*. Získal množstvo slovenských i svetových ocenení, trikrát bol navrhovaný na Nobelovu cenu za literatúru a roku 2009 dostal Pribinov kríž I. triedy – **90. výročie narodenia**.

- **11. decembra 1958 zomrela** v Prahe **slovenská prozaička HANA GREGOROVÁ**, rodená Lilgová. Narodila sa v 30. januára 1885 v Martine. Písala romány pre ženy. Funkcionárka Umeleckej besedy slovenskej. Usilovala sa nadväzovať styky s pokrokovým ženským hnutím. Roku 1945 sa stala predsedkyňou Zväzu slovenských žien. Bola manželkou Jozefa Gregora-Tajovského. – **60. výročie smrti**.

- **11. decembra 1993 ustanovili v Užhorode strešnú organizáciu slovenských spolkov a organizácií** pod názvom **Oblasťná kultúrno-osvetová organizácia Matice slovenskej na Zakarpatsku**. Má kriesiť a rozvíjať slovenskú kultúru, školstvo a prehľbovať národné povedomie. – **25. výročie vzniku**.

- **12. decembra 1918** v Ponikách **sa narodil básnik, príslušník skupiny nadrealistov ŠTEFAN ŽÁRY**. Zomrel 25. augusta 2007. Vyštudoval slovenčinu a nemčinu na filozofickej fakulte v Bratislave. Po oslobodení pracoval v redakcii bratislavskej Národnej obrody, neskôr bol dopisovateľ ČTK v Ríme. Potom pôsobil vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ ako redaktor, šéfredaktor a riaditeľ. Jeho tvorba sa rozvinula v rokoch druhej svetovej vojny, keď sa stal aktívnym príslušníkom nadrealistickej skupiny (*Zvieratník, Stigmatizovaný vek, Ikar večne živý*). Už v mladosti písal okrem veršov aj básne v próze a lyrické prózy – **100. výročie narodenia**.

- **15. decembra 1968 zomrel** v Trenčíne **maliar, grafik MILOŠ ALEXANDER BAZOVSKÝ**. Narodil sa 11. januára 1899 v Turanoch nad Váhom. Pôsobil v Turanoch, Martine, Čemiciach a v Trenčíne. Vytvoril mnohostranné maliarske dielo, bol najvýznamnejšou maliarskou osobnosťou dvadsiatych rokov na

Slovensku. Prechádzal od monumentalizmu k lyrickosti. Striedal olej, gvaš, akvarel, ceruzu, driebko, uhoľ, pastel.– **50. výročie smrti.**

- **16. decembra 1898 sa narodil** v Zemianskom Lieskovom **básnik, prekladateľ a redaktor JÁN SMREK**, vlastným menom Čietek. Dlhoročný redaktor viacerých časopisov, založil a redigoval literárny mesačník Elán. Smrekove básne vyjadrujú optimizmus, radosť zo života. Prekladal z francúzštiny, maďarčiny a ruštiny. Významné sú jeho knihy spomienok a redakčná popularizácia slovenskej literatúry. Zomrel 8. decembra 1982 v Bratislave, pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine. - **120. výročie narodenia.**

- **20. decembra 1748 sa narodil** v Trenčianskej Závade **evanjelický kantor a učiteľ ADAM ŠKULTÉTY**. Hudobný skladateľ, interpret hry na organe a pedagóg – vychoval vyše 100 učiteľov-kantorov. K duchovným piesňam Tranovského Cythary sanctorum a Evanjelického funebrála skladal nápevy. V roku 1798 zostavil a vydal vzorovú "Melodyaturuanebpartituru". Zomrel 14. júla 1803 v Skalici. - **270. výročie narodenia.**

- **22. decembra 1948 zomrel** v Nitre **cirkevný hodnostár, nitriansky biskup a titulárny arcibiskup, náboženský spisovateľ KAROL KMETKO**. Narodil sa 12. decembra 1875 v Dolných Držkovciach. Signatár martinskej Deklarácie slovenského národa, poslanec Národného zhromaždenia. Zakladateľ družstiev a spolkov. Zaslúžil sa o vybudovanie cirkevného školstva a rozvoj misionárskej práce.- **70. výročie smrti.**

- **25. decembra 1878** v Baňskej Bystrici-Radvani **sa narodil právnik a jazykovedec JÁN ŠTEFAN PETRIKOVICH**. Zomrel 16. februára 1948 v Košiciach. Právo študoval na univerzitách v Budapešti a v Kluži. Koncipientom bol vo Zvolene a v Novom Sade. Samostatným advokátom bol v Kovačici, Košiciach a v Martine. Bol významným organizátorom dolnozemsých Slovákov, obhajoval Slovákov v národných a cirkevných procesoch. V Košiciach vyvíjal rozsiahlu kultúrnu a osvetovú činnosť. Pričinil sa o znovuposlovenčenie mesta. Bol iniciátorom a spoluzakladateľom časopisu Slovenská reč – **140. výročie narodenia.**

- **27. decembra 1973 prijala Slovenská národná rada nový "normalizačný" ZÁKON o MATICI SLOVENSKEJ**, ktorý Matici zbral organizovanie členského hnutia. Jej miestne odbory sa stali aktívnymi klubového typu pri osvetových zariadeniach národných

výborov. Z jej takmer 500 miestnych odborov prežilo iba 25. Rozvíjala sa len inštitučná zložka Matice. - **45. výročie prijatia.**

- **29. decembra 1978 zomrel v Martine kultúrny historik, jazykovedec, knihovník a archivár ANTON AUGUSTÍN BANÍK.** Narodil sa 26. februára 1900 vo Valaskej. Pracoval v Spolku sv. Vojtecha v Trnave a v Matici slovenskej. Významné sú jeho práce o J.B.Maginovi, Gorazdovi, bernolákovcoch i Moyzesovi. Matičný bibliotekár, zakladateľ Literárneho archívu MS, ochranca matičných zbierok. Zaslúžil sa o návrat zhabaných zbierok z Maďarska i z Nitry. Svoju bohatú knižnicu venoval MS. Venoval sa aj hudbe, skomponoval početné klavírne skladby. Znalec života a diela hudobného skladateľa F. Liszta. - **40. výročie smrti.**

Michal Eliáš

